

Hauptmann Jacobi.

Kommandant des Luftschiffes „LZ 81“

”Z 181” Im Zeppelin gegen Bukarest

Eiften Offizier eines Z Luftschiffes

Berlin 1916

Előszó

Ma már valójában csak kevesen vannak Németországban olyanok, akik még büszke léghajóink egyikét sem látták, sohasem hallottak vagy olvastak róluk. De hát, a „zeppelin” szó, aminek röviden minden léghajót neveznek nemzetközivé vált, a civilizált világ minden nyelvében megtalálhatjuk. Bennünk, németekben a „zeppelin” szó akaratlanul is a büszke fölény, ellenségeinkben a tehetetlen félelem érzetét kelti. Ezt látja és hallja az ember nap mint nap a német nép körében kicsiktől és nagyoktól egyaránt. Ez látható mindenkinél a sugárzó arcvonásokban, ha olvassák: „Zeppelinjeink Anglia felett”, s szinte hallhatjuk őket: „A mi Zeppelinjeinket egyhamar nem tudjátok lemásolni!” Ellenségeink tehetetlen félelme kitűnik a légitámadásokról szóló minden jelentés sorai közül. Megkísérlik légi cirkálóink sikerét kisebbiteni és az okozott kárt aggódva eltitkolni a külföld előtt. Más oldalról pedig, a semlegesek humanitásra való felhívásával, nemzetközi jogszegések mesterséges megrendezésével és egy hatalmas, drága elhárító rendszerrel akarnak megszabadulni városaik hivatlan éjszakai látogatóitól. Mégis mi embertelen léghajósok megint csak egy beteg lovat, egy öreg nőt vagy egy kiskorú gyermeket öltünk meg! Jobb esetben még egy régi, értéktelen pajtát is felgyújtottunk! Akkor minek a nagy ráfordítás ágyúkra és személyi állományra az elhárításhoz? De hogy a léghajóink által okozott anyagi és erkölcsi kár az ellenségeinknél valójában mégsem olyan jelentéktelen, ahogy ők írják, azt sokan tanúsíthatják akik maguk is átéltek egy légitámadást, és mi is gyakran láttuk ezt hajónkról a támadás közben. Néha-néha alátámasztanak minket a semleges újságok is, amelyekben hol itt, hol ott valamely szemtanú beszámolóját olvashatjuk elégedetten.

Amikor még nem tartoztam azok közé, akiknek megadatott, hogy léghajóink egyikével ellenséges ország felett utazzon és oda, ahol különben csak keveset tudtak volna meg a tomboló világháborúról elvigye az „acélos” német „üdvözlőt”, mindig magával ragadott egy-egy büszke léghajó látványa, ahogy magasan, a felhőkben ment a pályáján, s végtelen vágy fogott el e fegyver iránt, amelyből csak nekünk németeknek van az egész világon. S kinek ne lenne kedve egyszer utazni vele, és az út alatt megnézni egy „zeppelin” a sürgést-forgást, ha lát egy hajót magasan, oly nyugalmasan, biztosan és látszólag megerőltetés nélkül haladni az útján?

Ebből a gondolatból kiindulva próbáltam meg a következőkben baráti és ellenséges országok feletti zeppelin-utaim élményeit és benyomásait bemutatni. Ezért kérem a kedves Olvasót, kövessen engem egy léghajó legénységének vidám, változatos életébe, és egy harci útra. Célunk Bukarest, legújabb ellenségünk fővárosa! A könyv szerencsés befejezéséig át kell élnie velünk a léghajóút minden veszélyét! Remélhetőleg sikerült kis „kárpótlást” nyújtanom mindazoknak, akik olyan szívesen „jönnének egyszer velünk”, hiszen sajnos nem

lehetséges, hogy mindannyiukat elvigyük a mi meseszerű légi birodalmunkba, akármilyen szívesen is tennénk ezt meg.

Természetesen a harci út leírásánál az egész ábrázolásnak meg kellett szabnom a háborúban szükséges határokat. Tehát aki technikai részleteket keres a léghajó berendezéséről, az rossz helyen keresi azt. Ugyanezen oknál fogva az olvasó talán itt-ott éppen a léghajó komoly, veszélyeztetett helyzetének közelebbi okairól marad felvilágosítatlan. Azonban minden automobilvezető tudja, mennyire rá van utalva a motorjára, minden szabadléggömb vezető tudja, hogy a gáz az ő élete. Tehát katonai okokból meg kell elégednünk annyival hogy egy motor leállításáról, vagy egy nagyobb gázvesztéséről néha csak röviden beszélünk. Képzeltetik, milyen szívesen tartjuk magunkat ezekhez a korlátokhoz, ha egyszer a „mi léghajóinkról” van szó.

S most kövessenek a léghajócsarnokunkba!

A balkáni hadszíntér felé

A léghajókikötő autója, száguldva visz minket a hideg hajnalon a napos Rajna-parton végig a léghajócsarnokunkhoz. Csodálatos vasárnap reggel van ma. Az út menti fák már az első őszi színeket mutatják, és a nevető kék ég az elkövetkező időre tartósan jó időt ígér.

„Szerintem ma történni fog valami, százados úr!” - mondom a parancsnokunknak, aki mellettem valamivel mélyebben süpped a kényelmes párnázott ülésbe, hogy a friss szélben lehetőleg teljes fedezékbe kerüljön az esőlesők mögött.

„Igen, szerintem is. Egész biztató a helyzet. Ezen kívül ma ugye vasárnap van! Hiszen nálunk mindig vasárnapra jön ki a lépés.”

„Helyes, akkor én is a „menetkészség” mellett vagyok, bár most még nagyon erősnek tűnik a szél. A fák csúcsa még hevesen mozog.” - hallatszik előlről James hangja. D. hadnagy, más néven „James” ugyanis a meteorológiai állomásunk vezetője. A léghajólegénység röviden csak „levelibékának” hívja, hiszen napközben mint majom a fán ül állomásán, és két fűzőld leveli béka viselkedését figyeli, amik egy kis falétrán fel- és lemászva egész Európára meghatározzák az időt. Ha úton vagyunk James még éjszaka is ellát minket időjárás-jelentésekkel.

Most mindannyian a horizontot kutatjuk felbukkanó felhők után, azonban néhány kis, világos, ártatlan bárányszerű felhőn kívül semmi gyanúsat nem tudunk felfedni. Közben az autó nyitott kipufogójával brummogva megy az útján ...

Aztán a beszélgetés a legfrissebb balkáni eseményekre terelődik. A román hadszíntér - mint mindenkinél, így természetesen nálunk is az érdeklődés előterében áll.

„Tegnap azok ott lent megint Bukarest felett voltak, és nagy sikerrel bombáztak.” - tálalja fel számunkra a kapitány a legújabb hírt.

„És sikeresen visszatértetek?” - kérdezzük mindannyian.

„Igen, nagyon simán landoltak. De jelenleg többet még nem tudok.”

„Bárcsak egyszer nekünk is ilyen mázlink lenne és lemehetnénk oda. Ott még biztosan bombázhatnánk is...” - véli R. hadnagy, a másodtisztünk, s csendben mindannyian egyetértünk vele. Igen, ha...!”

Időközben a kocsink a csarnokhoz ért.

Belépünk az irodahelyiségekbe, amelyeket a csarnokhoz építettek és megkezdődik a napi munkánk. B. százados, a parancsnok, Jamesszel a meteorológiai állomáshoz megy, hogy megnézze a friss időjárás-jelentéseket, és meghozza a ma délutánra vonatkozó döntését. A mai nap nagy nap számunkra. Ezt mindannyian tudjuk, ebben a szép időben ma biztosan megint elkezdődnek a dolgok. Csak tegnap reggel értünk vissza Angliából egy harci útról. Ezért dolgozott egész éjjel a legénység és a hajtóápoló csapat egy része fáradhatatlanul a hajó minden egyes részén. Ma délben újra menetkészek vagyunk.

Néhány írásbeli munka elvégzése után belépek Bobbyval, a mi hűséges hajókutyánkkal, aki már oly sok utat végigcsinált velünk a csarnokba.

„A hajóápoló csapattal éppen a gázt mérjük. A hajóval kapcsolatban nincs újdonság!” - jelenti állásából a kormányos.

Hát itt van a mi büszke „Z181-esünk”. Nagy testével szinte teljesen betölti a csarnok hatalmas terét. Szerény csikóként hat vele szemben a szintén nem éppen kicsi, kötött luftballon a csarnok egyik sarkában. Elöl a csúcsnál éppen egy útjáról visszatért szabadléggömböt vizsgálnak át. A hátsó gondolából most a próbamenetben levő motor erősebb zaja ér a fülünkbe. A motorzaj - akármilyen hangos és kattogó is - kedves és értékes lett számomra. Ugyanis útközben a hajóban aligha van kellemetlenebb érzés, mint amikor az egyenletes motorzajban megszakítások vagy zavarok keletkeznek. Akkor aztán nyomban érkezik a többé - kevésbé vésteljes jelentés: „A ... motor leállt ... miatt.” Ezért hallgatjuk olyan szívesen a motorok surrogását, és hogyha egy kávéházba megyek, akkor előszeretettel választom a ventilátornál lévő helyet, amely olyan kellemesen próbálja a kedves motorzajt utánozni.

A jó „Z 181-es” ma egészen különlegesen helyeslően és barátságosan brummog. A léghajós azt mondja: „A hajó lefúvódik!” Kint meleg van és a hajó különálló celláiban lévő gáz a magas hőmérséklet következtében jelentősen kitágul. Ezáltal a cellák egészen feszesre töltődnek és az ezután még felesleges gáz a szelepeken keresztül keresi meg az utat kifelé. Zaj jön a hajóból, tompa zene, amely a csarnok falainál halkán visszhangzik. E kedves brummogás miatt a hajó szinte élőlényként hat az ember számára, melyet az ember kedvel és megszeret.

S ma a „181-esünk” a legbarátságosabb és legvilágosabb hangján brummog. Biztosan tudja, hogy ma valami különleges közeledik, hogy ma megint elrepülünk a tengeren át az ősi ellenségünk ellen. Vagy tán többet tud, mint mi?

Az oldalkormányoshoz megyek, az első gondolába.

„G...! Majd hozza fel nekem a fedélzeti naplót és a térképeket a szobámba!”

„Igenis, hadnagy úr!”

„Lesz ma valami hadnagy úr?” - hallatszik egy hang a rádiókabinból. K. RT-altiszt az, aki valamilyen világítási vezetéket, vagy más valamit vizsgál és ellenőriz. K ... csinál mindent, ami a hajón elvégzendő. Az ő különleges oltalmában vannak a mindenféle méretű bombák, ezért mutat élén érdeklődést minden út célja iránt.

„Nagyon remélem, K...” - válaszolom. „A bombákat akár be is akaszthatja.”

„Igenis. Ugyanannyit, mint tegnap?” - „Igen. És a gyújtóbombákat megint ugyanabba a tárba!”

Ebben a pillanatban a bejárati ajtóból felharsan H. altiszt hangja:

„Hadnagy úr kérem, azonnal menjen a százados úrhoz!” - kiált írnoiki szobánk uralkodója, H. altiszt, akinek kényére és kedvére van bízva minden okirat, szerte a csarnokban.

Aha, megszületett a döntés mára, hogy igen-e vagy nem!

A parancsnok szobájába sietek.

„Menetkésztség ma délután ... órára. Mindent készítessen elő a cél megint London. Az időjárási helyzet igazán kedvezőnek tűnik.”

„Igenis százados úr; megint a régi úton megyünk?”

„Igen, azon. B. és C. felett.”

„Na hála istennek, megint odaátra megyünk.” Gratulálok James, hogy ilyen jó időt csináltál! - mondom D. századosnak, aki éppen a karjaimba fut, amikor a parancsnoki szobát elhagyom.

Most a szobámba érek, ahol G. fő kormányos már vár a szükséges dolgokkal. Aztán gyorsan még egyszer a hajóhoz megyek, röviden minden oldalról megtekintem a jó „181-est” és menetkészültségbe helyezem a legénységet.

Hirtelen újra felhangzik a csarnokban: „Hadnagy úr kérem azonnal jöjjön a távbeszélőhöz! A központi főhadiszállás sürgősen kéri a parancsnokot.”

Léghajósként az ember mindenre fel van készítve. Ha valahol, akkor a léghajózásban biztosan nincs lehetetlen. Egyszer a Nyugat legszélén, másszor a Kelet belsejében találja magát az ember, elveszíti minden távolság-, tér-, és

időérzékét. Senkire sem illik Horacius mondása („carpe diem quam minimum credula postero”¹) olyan jól, mint a léghajósra.

De a távbeszélőn keresztül átadott parancs mégis teljesen meglep és egy csapásra megvalósítja legmerészebb álmainkat is.

„A „Z181-et” azonnal átvezetni X. kikötőbe. A ma délutánra elrendelt készültséget lefűjni.”

Ezután egy pillanatra mindannyian elszomorodunk, mivel az elrendelt utunkat megint le kell fűjni. Kár, ma biztosan sikert értünk volna el! Kár a szép időért! A csarnokba sietek, hogy a titkon várt újdonságot közöljem a legénységgel.

„K ..., kiszedni a bombákat! Lent maradunk. G. a nyugati térképeket eltenni! Szedje elő Németország térképeit! Először J-be megyünk, aztán irány le a Balkánra!”

Mint futótűz terjed el a legénység és az ápoló csapat körében az örömteli hír. „Még ma? De hát mikor indulunk? Remélhetőleg olyan ott lent az idő, hogy hamar leérünk.” Hasonló kérdések és megállapítások hallhatók mindenkitől.

Aztán irány az eligazításra a parancsnoki szobába. A hajómérnököt megbízzák a hajón szükséges átalakítási munkálatok elvégzésével és az összes hajóhoz szükséges anyag becsomagolásával. H. azt a parancsot kapja, hogy pakolja össze az iratládáit és a legrövidebb úton induljon el az új kikötőbe.

S most átmegyünk a tisztiklubunkba, hogy a nagy főnyereményre egy icipicit igyunk. Csak itt jut el a tudatunkig, hogy most nemcsak a számunkra már igen jól ismert nyugati hadszíntértől, hanem sok megkedvelt barátunktól és bajtársunktól is, és végül a kedves kikötőnkől és a szép Rajna menti várostól is búcsút kell vennünk; és hogy sok új munka, ismeretlen nehézségek és nehéz feladatok várnak ránk. Gondolatunkban még egyszer felelevenednek a szép nyugati útjaink és jövőbeni sikeres utakról álmodozunk.

J.-be az utat holnap estére tűztük ki és hogy a kötelékeket, amelyek a régi kikötővel összekötnek minket, nehogy túlságosan nyers kézzel, túl hirtelen szakítsuk el elhatározzuk, hogy Jamest az agyafűrt esőcsinálót magunkkal visszük az új kikötőbe.

Csillagfényes, holdvilágos őszi éjszaka van, a csillagok vidáman villognak az egész égbolton. A csarnok nagy nyugati oldali kapui nyitva vannak. távolról úgy néz ki, mint egy hatalmas sötét barlang bejárata. A kikötő fényszóráinak sugarai kísértetiesen suhannak a felszálló terület felet.

„Hajót a csarnokból kihozni!” - hangzik a csapatvezető hangja és a „Z 181-es” utolsó alkalommal hagyja el Rajna menti csarnokát. A felszállópályán utoljára kezét fogunk azokkal, akik itt maradnak. Bobby a mi hűségesebb hajókutyánk egy

¹ Használd ki a pillanatot, ne higgy a holnapban! (latin)

utolsó szomorú búcsú-ugatást hallat, mintha tudná, hogy ma egy hosszú útra indulunk. Parancsra a tartócsapatok elengedik a hajót, és az hamarosan Kelet felé fordulva megkezdi útját az új hadszíntérre, miközben az első gondolában elhelyezett gramofonunk hangja hallatszik.

„El kell mennem, el kell mennem ...”

A balkáni időjárási helyzet nem engedi meg, hogy rögtön az új kikötőnkbe menjünk át. Ezért J. köztes állomás felé vesszük az irányt, amelyet a szükséges időre rendelkezésünkre bocsátanak.

Majdnem egész úton 1000 méteres magasságban haladva a tiszta éjszakában csodálatos a kilátás. Először átrepüljük a Rajna menti iparterületet, a maga számtalan fényével. A horizonton bizonyos időközönként felvillannak a kohók, minden gyárat és üzemet, amelyekben éjjel-nappal lázasan dolgoznak hazánk védelmi erejéért, kivilágították. Szinte beláthatatlan fénytenger van alattunk, amerre a szem csak ellát. Viszonylag alacsonyan haladva az iparterület csodálatos látványt nyújt.

Mennyivel másképp festenek a Német-középhegység holdfényben ragyogó békés völgyerdői és dombjai, amelyeket gyorsan haladva hamar elérünk. Itt-ott ezüst csíkként kígyózik a tájon keresztül egy-egy patak vagy folyó, amelyben a hold néha kísértetiesen tükröződik. A vezérgondolában néhány üdvözlőlapot írunk a levegőből rokonainknak és ismerőseinknek, s a légi postánkat a kivilágított Kassel felett ledobjuk. Nem mindig ilyen kellemes és szép idefent, mint ma éjszaka. Egyetlen felhőcske sincs az égen, egyenletes a szél, a hajóban minden rendben van, mert a motorok ma úgy mennek, mint a varrógépek és csodálatosan tiszta a kilátás minden irányban. Ekkor lejátszottunk kedves gramofonunkkal néhány könnyed dallamot, élvezzük a gyönyörű természetet alattunk és felettünk, s nyugodtan olvassuk az Eiffel-torony legfrissebb jelentéseit, amelyeket K. az R.T.-kabinban az imént vett fel.

Ötórás, minden zavar nélkül lezajlott út után nagyon simán landolunk a köztes kikötőnkben, miközben Keleten éppen hajnalodik.

J.-ben először is az alvást pótoljuk be. James az ottani meteorológiai állomásra megy és nagyon komoly ábrázattal jön vissza.

„Átkozottul rosszak a kilátások százados úr. Azt hiszem kénytelenek vagyunk néhány napig itt maradni.”

„Amíg délen rossz az idő, addig úgyse maradunk le semmiről. De amint a Balkánon jó lesz az idő el kell hagynunk ezt az odút még akkor is, ha itt szakad az eső.”

Három nappal később rövid lehetőség adódik arra, hogy talán elérjük úticélunkat. Szent Péter az időjárási térkép szerint látszólag néhány órára jót akar nekünk. A pro- és kontra érveket fontolgatjuk. A vélemények különböznek.

„Én ismerem a cseh völgykatlant,” - mondja a parancsnok - „minden kedves mellékével. Aztán egész hirtelen a legvizesebb „mosókonyhába” kerülünk, elvesztünk minden tájékozódást és hirtelen a Kárpátokon, vagy más szép tájon találjuk magunkat.”

„De az időjárás térkép mégis legalább rövid időre viszonylag kedvező helyzetet ígér. Nem gondolja százados úr, hogy megpróbálhatnánk?”

Néhány Bécsből és más városból telefonon érkező időjárásjelentés, amelyek rövid időre tényleg utazásra alkalmas időről beszélnek, arra készítetik a parancsnokot hogy az elindulás mellett döntsön.

„De még gyorsan táviratilag megrendeljük, hogy Bécsben a hadikiállítás fényszórói egész éjjel világítsanak.”

„Igenis százados úr, azonnal feladom a táviratot.”

Tehát indulás! J.-től nem esik nehezünkre búcsút venni. Hiszen - ha minden jól megy - holnap az első hajnali szürkületnél már az új állandó kikötőnkben leszünk!...”

Amikor déli utunkhoz újra felszállunk, Héliosz éppen befejezte mai napi útját a Napszekéren. A kedvező tolószél, amelytől a „Z 181-es” a lehető legnagyobb sebességével száll, hamar levisz minket Drezdába, amely felülről a fényes megvilágításával csodálatosan kirajzolódik. Most feljebb kell szállnunk és jól figyelni, hogy újra elérjük az Elbával való találkozást Csehországban. Teljes erővel haladunk el az alattunk sötétben fekvő Érchegeység felett, egy utolsó pillantás vissza Drezda fénytengerére, és elhagyjuk a szűkebb Németországot. A cseh katlanban alacsony felhők fogadnak bennünket, amelyek látszólag versenyt futnak velünk dél irányába. A felhőfal egyre sűrűbb és sűrűbb, így hamarosan majdnem teljesen elveszítjük a földre való rálátást. A felhőtakaró egyik nagyobb lyukán keresztül ki tudjuk venni Prágát, és így meg tudunk győződni útirányunk helyességéről. Kiszámítom, hogy ezzel a sebességgel éjfél után nem sokkal el kell érniünk Bécsnél a Dunát.

S most behajtottunk a sötét éjszakába ég és föld között! Tehát ilyen Csehországban az időjárás! Most legalább már pontosan tudjuk, hogy milyen. De nem éppen híres, az biztos. De a propellerek egyenletes surrogása a gépek jó működése és Bobbynk nyugodt alvása megerősít minket abban a határozott érzésben, hogy hamarosan minden jobbra fordul. S így is van, hiszen már ott is van Bécs fényszórója, és ott a Duna! Hála Istennek a kiszámíthatatlan cseh völgykatlant szerencsésen leküzdöttük. Az út most Magyarország felett folytatódik célunk irányában. Dél-keleti irányba fordulunk, s magunk mögött hagyjuk Bécset a nagy hídjaival, amelyek fényei még távolról is tükröződnek a Duna hullámaiban. Bal felől látjuk Budapest fényárját - még néhány órás sima út és kora reggel meglátjuk magunk alatt új állandó kikötőnk a felkelő Nap első sugaraitól bearanyozva. Célhoz értünk!

Az új állandó kikötőben

„Figyelem vontatókötelek!” - kiáltok az elülső gondolából az alattunk már készen álló landolási csapat felé, s a következő pillanatban a hajó elején elhelyezett erős tartókötelek a mélységbe hullanak. Néhány perccel később a „Z181-es” landolt az új állandó kikötőjében, s rövidre rá elfoglalja csarnokát. De ez a csarnok nem olyan szép, mint a németországi volt... Hiszen ez csak egy tábori csarnok, amely viszonylag rövid idő alatt szétszedhető, és egy másik helyen újra felállítható.

A „Z181-es” a maga hosszával éppen belefér az új, háborúhoz méretezett csarnokába. Lakóháza egy egyszerű óriási vasvázból áll, további toldaléképület nélkül. A padló maga a sík földfelszín, melyet kissé feltöltöttek a behatoló esővíz ellen. A csarnok két oldalát katonakezek által kialakított barátságos parkok övezik. A léghajós csapatok néhány barakkszerű szálláshelyén kívül közel s távol csak egy hatalmas sík térség van előttünk. Akaratlanul is az jut az eszünkbe: „Milyen szépen lehet itt landolni! Sehol sem akadályoz fa, ház, domb!”

Elhagyjuk a kikötött hajó első gondoláját, s belépünk ténykedésünk új helyszínére. M. hadnagy, a csapatvezető barátságosan üdvözöl minket. „Jó napot, kedves M apó! Milyen a helyzet idelent?”

„Jó, gyerekek örülök, hogy idejöttetek. Most legalább itt is elkezdődik!”

Az apó név M. hadnagnál tiszteletre méltó koránál fogva bizonyul jogosnak. Civil foglalkozása ugyanis gimnáziumi igazgató és családapa, s még háborús önkéntesként vonult be. Ezért engedélyezett számunka az apó elnevezés mialatt ő természetesen a megszólításnál velünk szemben is érvényesíti apai jogait. Ily módon gyermekeinek száma már igazán nagyra nőtt. Bobby is atyai jóbarátként üdvözli őt.

Bemegyünk a parancsnokság tiszti szobájába, majd felfrissülünk a finom pörkölttel, sült krumplival. M. apó már tudja, hogy az ember - bármely napszakban is - egy légi útról mindig jó étvággal tér vissza. Így aztán ezúttal sem marad meg a pörköltből, s egy kör szilvóriummal, egy csodálatos szilvalikörrel üdvözölnek minket ünnepélyesen az új kikötőben.

Most aztán a hajóval kell törődni, amely a hosszú út után alapos ápolásra szorul.

A csarnokban az előttünk vasúttal már pár nappal korábban X-be érkezett hajóápoló csapat nekilát a gázutántöltési munkálatoknak. Számptalan bevezető csőből áramlik a gáz a léghajó különálló celláiba. ezzel egyidőben az első gondolából és az átjáróról számos csomagot pakolnak ki. Sőt, a vezérgondolában valóságos „nagytakarítást” csinálnak. A padlót díszítő futószőnyeget kiveszik és kiporolják. Még a szeretett gramofonnak is el kell hagynia gondolabeli helyét. Ideiglenesen átvándorol a brakkba, a tiszti szobába. Ott is zajlik az élet. H.

berendezi új irodáját, kipakolja az óriási aktaládákat, és néhány perccel később már újra kattog az írógép.

A szükséges intézkedések után elhagyjuk a kikötőt, ahol M. apó időközben minden továbbirol gondoskodik. Kissé elfáradtunk a hosszú út alatt, s ezért örülünk az új szállásunknak. Pompásan fogunk aludni még akkor is, ha világos nappal van, és a Nap barátságosan süt le ránk. Léghajósként az ember nagyon hamar hozzászokik a kisé fordított világhoz. Gyakran nappal mormotaként alszunk, és éjjel hiúzként virrasztunk. Hiszen a természetben majdnem úgy van, hogy a szél és zivatar - az emberhez hasonlóan - éjszaka „pihen”. Így például bizonyára már mindenki gyakran észrevette, hogy az esti órákra enyhül a szél. Ezért utazunk olyan szívesen éjjel a léghajóval. S rossz időben a levegő a léghajóknak ugyanazt jelenti, mint az automobilnak egy jó, vagy rossz országút.

Állandó kikötőnk autója - egy kiemelkedően gyors kocsis - hamar megteszi a majdnem 20 kilométeres utat a városba. M. apó a legjobb hotelben rendezte be szállásunkat, ahol nagyon jó az ellátásunk, s ahol mindenek előtt végre ledőlhetünk aludni, miután az új hadszíntérre való szerencsés megérkezésünket az illetékes helyeknek jelentettük.

Délután megtekintjük állomáshelyünket. Ez egy nagy, barátságos város, amely máris kissé keletiesen hat ránk.

A következő napon véglegesen el kell szakítanunk az utolsó szálát is, mely a korábbi kikötőnkkel összeköt. Búcsút kell vennünk Jamestől, a hűséges „nyugati” esőcsinálónktól, aki vissza megy a régi posztjára. Bobby könnybe fúló ugatása, és a gramofon legmagasabb panaszhangjai közepette D. hadnagyot számtalan barátoknak és ismerősöknek szóló üzenettel megpakolva autóval a pályaudvarra szállítjuk, és visszaküldjük az óhazába. Mikor és hol fogjuk egymást viszontlátni? Ki tudja, hogy mikor indulhatunk majd egyszer a hosszú útra Németország felé!

„Szerencsés utat, adja át üdvözlötünket Németországnak, s ne felejtse el legalább Budapestet és Bécsset megnézni!”

Amíg úton voltunk, egy egész rakás postai küldemény halmozódott fel számunkra, melyek elintézése majdnem egy egész napot vesz igénybe. A közlekedési mérnök időközben a hajón végzett műszaki munkákat vezeti, s gondoskodik az összes pótalkatrészünk elhelyezéséről, melyeket a régi kikötőnkől hoztunk magunkkal. A következő délelőtt R. hadnagy a géppuskáit és a parancsnokság más lőfegyvereit vizsgálja a szövetségeseink egyik gyalogezredének lőterén, amely itt van a helyőrségben. Délben aztán mindannyian az elvégzett munkából a tisztietkezdébe térnek vissza, ahol idekint a kikötőben közösen enni szoktunk.

Így aztán gyorsan, és igazán otthonosan berendezkedtünk új állandó kikötőnkben, s mindannyiunknak az a kívánsága, hogy ezen a hadszíntéren élhessük meg a nagy háború végét.

Kosava!

Ma már csak két napra vagyunk a „menetidőszak” kezdetétől. A Nap az előző napokhoz hasonlóan barátságosan és fényesen süt. Jogos a reményünk Szent Péter jóindulatára az elkövetkezendő időben. De még nem ismerjük a Balkán időjárás-istenét! A meteorológiai állomás jelentése holnapra röviden és velősen így hangzik: „Kosava-helyzet!”

„Kosavában, ebben a rettegett balkáni viharban,” - mondja a parancsnok, aki már korábban egyszer léghajóval bejárta a Balkánt - „különösen leszállásnál kell résen lennünk, hogy nehogy meglepjen bennünket egy hirtelen erős szellőkés. Remélhetőleg ez a helyzet már nem sokáig tart, különben itt még jó néhány vihart átélhetünk!”

S valóban - következő nap ebédidő körül jön a kosava-vihar. Közben tiszta nyári idő van, csak néhány kis sötét felhő száguld az égen örült tempóval felénk, s aztán hirtelen szinte parancsszóra megkezdődik a vihar, majd néhány óra múlva hirtelen abbamarad. Végigseper a föld felett, mindent - ami csak mozdítható - magával ragad, az út mentén a legerősebb fák csúcsait is mélyre hajlítja, s félelmetesen rázza Csarnokunk óriási vázát. Az ember csodálkozik, hogy milyen erősen meg van építve egy ilyen tábori csarnok.

„Ez itt gyakori, a csarnok ennél már többet is kibírt. Ebédidő körül gyakori itt az ilyen élénk szél.” - mondja M. apó nekem.

Ezek aztán a jó kilátások egy landolásra, ha az ember véletlenül egy ilyen viharba kerül. Úgy tűnik idelent az időjárásisten különleges ajándékokat és meglepetéseket tartogat a léghajósoknak. Nyugaton verőfényes napsütésben ilyen bolondság nem fordult elő.

Igen, a mi régi jó kikötőnk. Miközben én még gondolataimban „átrepülök” Németországba a Rajna mellé. Hirtelen több vasgerenda összecsapódását halljuk egy különösen erős szellőkésnél.

„Na, mennydörgős menykő, mi a csoda történik ott elől?” Csak nem törik össze nekünk - éppen nekünk - a csónakunk felett a csarnok?”

Futok, ahogyan csak a lábam bírja a csarnok északi kapujához. Hála istennek az erős tábori csarnoknak semmi baja. Mint eddig is - minden szellőkésnek gúnyosan mosolyogva ellenáll.

De mi van a kapuval? Csak nem hagyta valaki félig nyitva az egyik szárnyat ebben a bivalyerős szélben? A szél vidáman besöpör a csarnokba, s a hajó valósággal jobbra-balra, fel-le ugrál. Mint egy örült rángatja a tartóköteleket, a

zsinegek csikorognak, és félő, hogy engednek... Ez a vihar képes elvinni a csarnokot hajóstul, mindenestül!

„Figyelem! A hajót megterhelni és lerögzíteni!” - kiáltok be hangosan a csarnokba. - „Az egész legénység azonnal a csarnokba!”

Amilyen gyorsan csak lehet sok-sok nehéz homokzsákot visznek a hajó minden lehetséges helyére, megerősítik a tartóköteleket, s aztán a „Z181-esünk” újra biztonságban van.

Időközben a csapatvezető odaért a léghajócsapattal az északi kapuhoz, s sietve hozzákezdenek a kapuszárny rögzítéséhez. A csarnokkapu egyik szárnya az erős szélnyomás hatására az egyik végén kijött a vezetősínből. Egyelőre nem gondoltunk a visszahelyezésére. Szerencsénk volt, hogy nem dőlt le egyszerűen az egész kapuszárny, mert akkor a vihar széles utat talált volna a csarnokba a hajóhoz, s ki tudja, még mi minden történhetett volna!

Délután négy óra körülre a vihar kitombolta magát, és épp olyan hirtelen, mint ahogyan jött újra eltűnt. A hibát az északi kapun most már nyugodtan, ha nagy ügyel-bajjal is, de ki lehet javítani.

Nos, holnap kezdődik a „menetidőszak”. Hogy a hajó hadiútra kész, már tegnap táviratilag jelentettük. Vágyakozva várjuk a táviratot a céllal, amelyre küldenek minket. A vihar és a kosava-helyzet ellenére holnap este természetesen - ha csak lehetséges - el akarunk indulni.

Most már szeretnénk biztosat tudni a célunkról. Vajon tényleg Bukarest ellen is bevetnek minket? Akaratlanul is felmerül bennünk a kérdés. Ha már egyszer szerencsésen ide értünk, akkor valami kedvünkre valót is szeretnénk véghezinni. Talán ez némelyeknek a hadsereg műveleteinek jelenlegi állásánál a fontos vasúti csomópontok megtámadását jelenti. Talán ez is nagyon hatásos és sikeres lenne, de az mégsem „Bukarest”.

Ma egészen késő délutánig kint maradunk a kikötőben, hogy a várt táviratot azonnal megkapjuk, amely megmondja célunkat. Öt óra lesz, majd hat, de egyetlen táviratot sem jelez számunkra a városi központ. Elégedetlenül megyünk vissza a városba.

A szálláson - mint más napokon is - a törzsasztalunknál vacsorázunk. A gyomrom az elkövetkező eseményekre és megerőltetésre való bölcs előrelátással egy szép nagy darab libasültre vágyik. A mi szeretetre méltó házigazdánk, aki igazán kedvesen gondoskodik rólunk, léghajósokról hamarosan egy pompás libamellel lát el engem.

Miközben én csak a libasülttel foglalkozom, hirtelen - mintha csak a földből nőtt volna ki - mellettünk áll egy küldönc: „Sürgős távirat a parancsnokságnak, százados úr.”

A falat megakad a számban az előttünk álló fontos döntés miatt. A parancsnok kinyitja a táviratot és olvassa:

„K. rádió: ha más parancs nem érkezik, akkor xyz abc xyz abc xyz abc stb.”
Tehát rejtjelzett ! Hát most is épp annyit tudunk, mint ezelőtt! R. hadnagy azonnal felmegy a szobájába a távirattal, hogy megfejtse. Bő félóra múlva szomorú ábrázattal tér vissza: „Százados úr, a távirat a rendelkezésünkre álló titkos kulcsokkal nem megfejthető.” - Mi már rosszabbtól féltünk! Mindannyian kipróbáljuk tudományunkat a titokzatos táviraton, amíg el nem kell határozzuk, hogy újra lekérjük a parancsot egy általunk ismert kulccsal. „Na úgy látszik ma este e fontos újdonság nélkül kell lefeküdnötök” - vigasztal minket M. apó. S mi szomorú szívvel adunk neki igazat.

De éjjel fél tizenkettőkor legnagyobb örömünkre és meglepetésünkre még egy táviratot kapunk. Éjfélre sikerül megfejteni: „Ha más parancs nincs, Bukarestet megtámadni.” Tehát mégis! Bukarest ellen!

Örömteli hangulatunkban még átmegyünk M. apó szobájába, és szép kis felfordulást okozunk. Az egymáshoz csomózott kapcákon hamarosan a fél ruhásszekrénye ott lóg. Még a baldachinos ágyának matraca is áldozatul esik. A rugókkal felfelé fordítjuk, majd szépen újra megágyazunk. De M. apó meglepi kedves gyerekeit a legnagyobb munka közepette, és azonnal lekever nekem egy dupla fülest, mivel engem tart - természetesen teljesen igazságtalanul - a főkolomposnak.

„Apó” azonban érti a tréfát, s velünk iszik az előttünk álló első Bukarest elleni utunkra a „Z181-essel.”

Még egy darabig boldogan ülünk együtt, és a jövőt tervezgetjük...

Kint a kosava-vihar rázza a spalettát!

Menetkészültség

Ez egy „nox atra”² a bukarestieknek! Ez a gondolatunk kíséri ki minket ma reggel a léghajókikötőbe. A sűrű felhők fenyegető kísértetekként állnak az égen. De nem ingathatnak meg bennünket a döntésünkben. Ma elkezdődik a „menetidőszak”, s ez számunkra a menetkészültség elrendelését jelenti.

A kikötőben különleges igyekezettel folyik a munka. A gépgondolákból a járó motorok surrogó és brummogó zaja hallatszik, melyeket még egy utolsó, részletekbe menő vizsgálatnak vetnek alá. Hiszen ma újra az ellenség fölé szállunk! S ez nem egy szokásos hadiút régi ellenségeinkhez Franciaországba vagy Angliába, hanem most legújabb ellenségünk, a románok ellen megyünk, akiknek a sikerére vagy bukására a nagy világháborúban az egész világ odafigyel.

² Gyászos (rettenetes) éj (latin)

S mi, szerencsések, vagyunk hivatottak arra, hogy ma éjjel a bukarestieknek megmutassuk, hogy mit jelent háborúba keveredni a német nép ellen!

„K. ma egy párral több bombát tegyen a hajóba, és a gyújtóbomba-tárolókat az utolsó helyig töltsék fel! A kioldó szerkezet rendben van, ugye?”

„Igenis hadnagy úr, minden rendben a bukaresti uraságok számára!”

A géppuskalövészek elhelyezik fent a hajón az emelvényen és a gondolákban a szükséges muníciót egy esetleges repülőgéptámadásra. Ellenőrzik a fegyvereiket, s ott helyben elhelyezik őket a hajóban. A nehéz robbanóbombák berakása több órát vesz igénybe. Ma különös gonddal válogattuk ki a különböző méretű és súlyú bombákat. Nagy és kicsi, sok kilós és könnyű bombák fekszenek békésen most még lent a hajó alatt. A karbantartócsapat több tagja, és néhány csigasor segítségével a hajó alatti bombahalom szemlátomást csökken. Dél körül - jókora munka után - az egész, robbanó- és gyújtóbombából álló muníció elhelyezésre kerül a tárolókban, amelyek végig a hajón, a viszonylag keskeny átjáró mindkét oldalán elosztva találhatók.

Ezalatt a parancsnoki szobában kiterítettem a nagy térképasztalra a szükséges balkáni térképeket és éppen a Bukarestbe vezető utat, a folyókat, utakat és hegyeket próbálom egymás után, lehetőleg pontosan az agyamba vésní. A kikötőből való elindulás idejét viszonylag koránra - délután ... órára - tűztük ki, mivel az út legnagyobb részén igencsak jelentős ellenszéllel kell számolnunk.

Dél körül a Nap néha-néha kikandikál a felhők között. Fénye aztán barátságosan, mintegy biztatóan esik a kiterített térképekre. A csarnokból a járó motorok hangja hallatszik.

„Az úttal, amelyen haladnunk kell tehát tisztában vagyunk. A majdan tapasztalt látási- és egyéb viszonyoktól függően a Dunát vagy X-nél, vagy már itt Y-nál lépjük át. Majd meglátjuk, hogyan jövünk ki az idővel. Mindenesetre úgy kell felkészülnünk, hogy biztosan még éjjel ... óra előtt Bukarest felett legyünk. Különben holnap reggel túl későn érünk vissza. Napközben még mindig erős szél beálltával kell számolnunk, a kosava-helyzet még nem múlt el.”

„Nem gondolja százados úr, hogy a visszaúton tolószéllel találkozunk?”

„Igen én is remélem. De a Balkán még rövid időre sem ismer állandó szelet. A sok hegy és az időjárási helyzetre való hatásuk miatt nem számíthatunk a nyugati állapotokhoz hasonló bizonyossággal hátszélre.”

Akkor talán tanácsos a Dunát már Y-nál átlépni. Így egy jó darabot átvágunk.

Ha ezt a tájékozódás - amelyet semmi esetre sem veszíthetünk el - megengedi, akkor biztosan ez lesz a legjobb.

„A menetirány meghatározásánál mindkét lehetőséget figyelembe veszem százados úr. A pontos útról csak menetközben dönthetünk. Akkor még a tervezett

utvonalunkról szóló értesítéseket kellene elintézni. Most rögtön elmenjenek a táviratok?”

„Igen, tájékoztassa a különböző helyeket, s rendeljen nekünk még jelzőtüzet Z-ben. R. hadnagy is adja fel az R.T.-jelentéseit.”

Ebben a pillanatban kopogtatnak, s a közlekedési mérnök lép be vészjósló arccal.

„Nos, milyen újdonság van? Ugye minden kész az indulásra? Ma délután ... órákor indulnunk kell.”

„Százados úrnak sajnos jelentenem kell, hogy éppen eltört a jobboldali hullámtag. Próbamenetet hajtottam végre a jobboldali motorral és a propellerrel egy teljes órán keresztül, mert egyszer már gondot okozott. Közben a nagy hullám simán széttört.”

„Ez aztán pont a legjobbkor jön. De még mindig jobb, mint hogyha útközben tréfált volna meg bennünket. Ugye van pótalkatrész?”

„Igenis százados úr, azonnal beindítatom a munkálatokat, csak érdeklődni akartam, hogy pontosan mikorra van kitűzve az indulás.”

„El tudják intézni a dolgot ... óráig?”

„Remélem sikerül addig megcsinálni, ha minden erőnkkel nekilátunk. Minden esetre nekem jobb lenne, ha egy órával később indulnánk.”

„Ez nem lehetséges, idelent még nem ismerjük az utat, és az utazási viszonyokat. Feltétlen el kell készülnie ... óráig. Majd mindjárt megnézzük a dolgot.”

Hiszen szép is lenne, ha az átkozott hullámtag miatt itt ragadnánk. Feltétlenül meg kell lennie. Egyedül ez a gondolat lelkesíti a gépészeket, akik odalent a csarnokban már lázasan dolgoznak.

„Ha az átkozott motorok miatt itt kell maradnunk, akkor vigyen el benneteket az ördög!”

„Megcsináljuk hadnagy úr!”

Nekem elég az ígéret, ismerem az embereinket. Megnyugodva megyek ki a csarnok északi kapuja elé, és a siető felhők után nézek.

Nem lesz könnyű út, de megcsináljuk!

Viharos elindulás

Elérkezett a rég várt óra. A jobboldali motor már félórája újra rendben van. A léghajós csapat a csarnokban már eloszlott a hajó két oldalán. A tartó- és rögzítőköteleket meglazították, az északi kapu szélesen nyitva áll.

„Na gyerekek akkor tehát sok szerencsét és jó utat!”

„Minden jót apó!”

Kimegyek a tisztai szobából az írnoke irodán keresztül, hogy átérjek szembe a csarnokba a hajóhoz. Az írnokeban megállít H. egy listával a kezében:

„Hadnagy úr legyen szíves még ide az értesítési listára beírni az otthoni címét!”

Beírok egy címet aztán áthúzó, és fölé írok egy másik idegen címet. Egy pillanatra az az érzés fogja el az embert, hogy a végén talán mégsem jön vissza. Ez a gondolat szabályosan lopózik az ember felé, de csak egy pillanatra marad. Eldobom a tollat és gyorsan elhagyom a barakkot. Milyen vidáman brummognak ott szemben a motorok!

H. utánam siet és még átad egy levelet otthonról, amely éppen most érkezett. De most nincs idő a levélolvasásra. Bedugom a levelet a bőrkabátom zsebébe és a csarnokba sietek.

A „Z181-es” hadiútra készen áll előttünk. Szinte türelmetlenül tépdési a tartóköteleket, amelyek mellett a csapat legényei állnak. A legszívesebben a hátára csapnék a derék „181-esnek” és azt mondanám: „Várj csak öreg harcostárs, mindjárt elkezdődik, s ez ma valami különleges dolog lesz!” De a háta túlságosan magasan van, méltóságteljesen áll, mint egy óriási, dolgos emberekkel teli épület. Hogy az első gondolához jussak le kell mennem az egész csarnokon keresztül, mert a hajó farral a nyitott északi kapu felé áll. Közben még egy utolsó vizsgáló tekintettel átnézem az egész hajót. A hátsó gondolánál elmegeyek a gépészek mellett: „Na hála istennek, hogy a motorjaitok még idejében elkészültek. Remélhetőleg ma nem kell motorhiba miatt feladnunk az utunkat. Tudjátok ugye, hova megyünk? Hátulsók, minden rendben?”

„Rajtunk nem múlik hadnagy úr, mindent jól bezsíroztunk.”

„Igen, legjobban az olajozott gépezet megy. Viszontlátásra Bukarest felett!”

Az elülső gondolában S magasság, és G oldalkormányos már a helyén áll. Megtették a szükséges előkészületeket az elinduláshoz. Még egy pillantással meggyőződöm a térképasztalon, hogy minden - a tájékozódáshoz szükséges anyag - ott van-e.

„Még kiterítjük a nagy áttekintő térképet a Balkánról, G... Talán még hasznát vehetjük.”

A hajónaplóért nyúlok, s beleírom: „Elindulás ... óra-kor; dátum; hadiútra X kikötőből Bukarestbe, hőmérséklet, S., gáz és levegő?”- kiáltok a magassági kormányoshoz.

„Gáz x fok, a levegő y fok. Egész jó hőmérséklet idelent. Ennyi nyugaton még a legforróbb nyáron sem volt hadnagy úr” - hangzik szép württembergi dialektusban a válasz.

Nem bírom ki a forróságot. legfőbb ideje, hogy felemelkedjünk.

Ebben a pillanatban a parancsnok belép a gondolába.

„A hajó menetre kész százados úr!”

„Minden rendben?”

„Igenis százados úr!””

A gondola egyik ablakához hajolok, amelyből a celuloidtáblát kivették, kikiáltok a csarnokba: „Legénység, a fedélzetre!”

Ebben a pillanatban, amikor a hajón mindenki a helyén áll minden korábbi gondolatukat, amelyek még néhány perce egy rövid pillanatig otthon a szereteteinknél és a hazánkban jártak egy pillanat alatt elhagyunk. Mindenki a posztján áll, ahol e pillanattól fogva hosszú órákon át váltás nélkül kell kitartania. Itt mindenki pótolhatatlan és mindenkinek nagy a felelőssége az egész dolog sikeréért. De éppen ez a nagy felelősségérzet ad mindannyiunknak rendkívül erős, örömteli akaratot a szilárd kitartáshoz emberi erőnk fogytáig, tesz minket büszkévé szép kötelességünkre és feledtet el velünk minden mást. A pillanattal, amikor a hajó a levegőbe emelkedik a *Saját Én* egész út alatti maradéktalan igénybevétele által akaratlanul is eloldunk minden köteléket, amely a Földdel összeköt. Minden útnál ugyanaz a jelenség játszódik le: felemelkedünk, s a Földet mindennel, ami rajta csúszik-mászik nem csak látszólagosan, de gondolatban és szívünkben is messze magunk mögött hagyjuk.

„Vitesse ki kérem a hajót!” - kiált a parancsnok a csapatvezető felé. Mialatt a csapat a tartóköteleknél fogva kivontatja a hajót, gyorsan megvizsgálom az összes világításkapcsolót, szócsövet és telefont.

„Halló, itt az elülső gondola” - kiáltok a hangosbeszélő telefonba. „Itt az elülső emelvény. - Az összeköttetés jó. - Vége. - Halló hátsó gondola, hátsó emelvény.” A hívottak röviden jelentkeznek: „Jó az összeköttetés? - Igenis. - Köszönöm.”

Ezalatt már a hajótest negyede elhagyta a csarnokot. A kis kocsik a vezetősínen - macskának hívják - surrogva haladnak a tartóköteleknél levő katonék előtt. Az éppen beindított motorok dübörögnek és berregnek.

„Vidám felszállás lesz a mai. A szél ferdén éri a csarnokot és még elég alaposan fúj. Már most figyeljen az oldalkormányánál G.!”

„Indulás! Indulás!” - hallatszik ebben a pillanatban már a csapatvezető hangja. „Jobbra erősen visszatartani!” A szél belekap a hajó hatalmas oldalfelületébe, s félő hogy az egyik kapuoldalnak nekinyomja, de a tartócsapatok

erősen ellenszegülnek a szél nyomásának, s futólépésben oldják meg a veszélyes helyzetet.

„Macskákat kivágni!” Kirepülnek a vezetőköcssihoz rögzített kötelek, s a hatalmas hajótest engedelmesen áll be a szélirányba.

„A felszállótérre indulj!” - Itt még némi élelmiszertartalékot és egy ajándékba kapott szilvóriumot pakolunk fel a vezetőgondolába, mialatt a fényképész megpróbálja megörökíteni az elindulást.

Felszállás előtt még egyszer megméri a hajót, azaz röviden megvizsgálják a pillanatnyi emelkedőképességét. Az erős szélnél figyelemmel kell lennünk arra, hogy lehetőleg könnyű hajóval induljunk, hogy gyorsan elérjünk egy bizonyos magasságot, amellyel leküzdhető minden itteni akadály.

A „Z181-es” könnyű szalmaszálként ringatózik lassan ide-oda a tomboló szélben. Kivárunk egy valamelyest nyugodtabb pillanatot, s aztán felhangzik a parancs: „Figyelem, az egész hajót lemérni!”

Az összes kéz elrebben a tartókötelektől és a gondoláktól. A hajó hátsó része lassan felemelkedik, az elülső a föld felett lebeg. „Megtartani!”

„Elöl egy *gatyát* kérek!”

A magassági kormányos megrántja az odatartozó ballasztgyűrűt, s az elülső hajóból egy csapásra hirtelen vízáradat ömlik ki. Újra felhangzik a parancs: „Figyelem, az egész hajót lemérni!”

Lassan és egyenletesen emelkedik most az egész hajótest.

„Megtartani!”

Néhány ember éppen újból elkapta a hajót a köteleknél, amikor hirtelen egy erős széllelés oldalra dobja és felfelé tépi a hajót.

Kényszerű elindulás! Az összes motor teljes erővel előre! Kihajolok az ablakon, hogy még gyorsan rövid integetéssel pótoljam a búcsúzást, amikor - nem hiszek a szememnek...

„Százados úr, még két ember lóg a tartóköteleken!”

„Milyen magasságban? - 200 méter!” A leugrás elképzelhetetlen, tehát amilyen gyorsan csak lehet, el kell kezdeni a leszállást.

„G. jobboldal felé - fordulj!”

Szörnyű percek következnek. Ha ezek ketten, akik olyan áldozatosan tartották a hajót és akiket most a hirtelen széllelés meglepett, s velünk együtt felragadott, nem bírják tartani magukat olyan sokáig. A leszállásig levő pár perc kínzó órákká válik. Zsibbadnak az ujjaink. Nem tudunk segíteni! Negyed-, akár fél óráig is eltarthat, míg a hajót levisszük a földre.

„G. olyan röviden vegye az ívet, ahogy csak lehetséges!” Magasság: 200 méter, 250 méter, 300 méter!

A köteleket, melyeket leeresztünk a szél messzire tolja el. A szerencsétlenek felhozatalára egyáltalán nem gondolhatunk. Tehát: „Kapaszkodni! Kapaszkodni!”

„Csomózzátok magatok köré a kötelet, mindjárt megkezdjük a leszállást! Még néhány perc” - kiabálunk lefelé.

S igen, az egyiknek sikerül hegymászókötésbe helyezkedni, a másik kissé lejjebb csúszik. Elfáradt? Áldott legyen az Úr, az első meg tudja támasztani.

De most már a leszálláshoz gyorsan felállt csapat felett vagyunk. Elkapják a hajót és lehúzzák. A két ember megmenekült!

„Forró volt a mai elindulás! Ha ez így megy tovább...” A két felszakadt, vérző kezű szerencsés megmentettet azonnal bekötözik és elszállítják.

„Ezúttal még megúsztuk az ijedtséggel apó!”

„Igen, de mi is!”

„Figyelem, a rögzítő peckeket kivágni! Mindenki a gondolákhoz!”

S mos egy rövid istenhozzád. Szerencse fel és jó utat!

„Léghajó fel!”

A „Z181-es” a legénység erős lökésétől méltóságteljesen emelkedik a magasba: 100 méter, 150 méter, 200 méter...

A motorok brummognak és ropognak. A gramofon azt játsza, hogy: Ha jövök, ha jövök, ha visszajövök...”, és Bobby egy utolsó boldog búcsúugatót hallat.

„Délután ... órakor indulás X-ből” - írom be a fedélzeti naplómba, és a térképért nyúlok.

A levegőben

Tehát szerencsésen megérkeztünk ... Most az elemünkben vagyunk. „Mennyi a magasságunk?”

„800 méter, százados úr.”

„Egyelőre maradjon ezen a magasságon! K. tegye ki az antennát és aztán azonnal vegye fel a kapcsolatot az állomásokkal!”

„Igenis százados úr!” - jön a válasz a távíró kabinból. Az erős szélben a „Z181-es” viszonylag lassan megy az útján. A hevesen meginduló szélrohamok gyakran hirtelen sok méterrel felfelé illetve lefelé dobják az egész hatalmas hajótestet. A gondola teljes hevességükben követi a hajó ringatózó mozgásait.

Az ember akaratlanul is rátámaszkodik valamire és itt vagy ott megkapaszkodik. Ilyen körülmények között nem egy élvezetes dolog a gondolában állni és a térképasztalnál dolgozni. Ezért kezembe fogom a térképemet és G. mellé ülök a jobboldali széles gondolaszegélyre, ahol kényelmesen a celuloidablak oltalmában lehet ülni, jó a kilátás előre, és állandóan szemmel tartható az iránytű. Megszokott helyem ez, ahol nappal és jó látási viszonyok közt szoktam ülni, mert ilyenkor innen kiválóan lehet tájékozódni.

A farnál szemünk előtt hamarosan eltűnik először a kikötőnk, majd a város is. Alig 200 méterre felettünk vékony felhőtakaró van, melyen keresztül gyakran néz át a kék ég és a Nap. A felhők nagy sebességgel húznak el a velünk ellentétes irányban, mintha csak nekünk akarnák ott keleten szabaddá tenni az utat Bukarest felé. Alattunk egy vonat próbál versenyt futni a hajóval. Hiábavaló fáradozás! Gyorsan leahagytuk. Szemmel láthatóan egy lőszerszállító vonat az, amely Kelet felé tart, a front irányába! Nálunk is van lőszer, de mindjárt „házhoz is szállítjuk” azoknak, akiknek azt szánják!

„Jöjjön először is vacsorázunk egyet, hogy a gyomor is felkészüljön a hosszú éjszakára!” - mondja nekem a parancsnok.

Megkérem R. hadnagyot, hogy egy időre vegye át a tájékozódást és hozzálátok az élelemtartalékaink szemléléséhez.

Az elülső gondola középső részén terítjük ki kincseinket. Idehozunk két bőrpárnás alumíniumszéket az R.T.-kabinból, és szorosan a gondola nyitott oldalfalának nagy ablakához állítjuk őket. Az ottlévő géppuskát egy kicsit félrefordítjuk, és a lőszerládák rövid időre a sarokba kerülnek.

Ez tisztára olyan, mint egy légi étkezőkocsi! Azt hiszem, hogy most hamarosan bőségesen ellátjuk a gyomrunkat. Ki tudja mikor lesz még egyszer lehetőségünk arra, hogy nyugalomban együnk valamit. Most éppen minden rendben van.

Házigazdánk kitűnően gondoskodott testi jólétünkről. Vidám hangulatban fogyasztjuk el a szendvicseket és a hidegsültet. Közben élvezzük az alattunk elterülő vidékre nyíló pompás kilátást. Az alattunk fekvő egyformán épített falucskák úgy hatnak, mintha játékszerek lennének, vagy mintha építőkövekből állnának. Mint egy domborzati térképen: a falvak közt világos országutak húzódnak, folyók és patakok kígyóznak a hol napfényes, hol árnyékos vidéken. Lent tarka tehéncsorda, fehér birkanyáj legel. A közeledő propellerzajtól az állatok visszahőkölnek, s - mintha üldöznék őket - a karám legtávolabbi sarkába futnak. S mi csendháborítók már ott sem vagyunk...

Egy különösen barátságtalan szélroham erősen megrázza a hajót. Éppen egy nagyot akarok kortyolni a poharamból, aztán a felséges nedű már a hajó padlóján csurog...

„Jobb lesz feljebb menni. Remélem magasabban, a látszólag csak néhány méter vastag felhőréteg felett gyengébb széllel találkozunk.”

„Igenis százados úr.” Az állandó himbálódzás lassan kellemetlenné válik. A felhőtakaró nem folytonos, így nem jelent majd gondot a tájékozódás.

„S. menjen fel ... méterig!”

„Parancsára százados úr!”

A magassági kormány nyomásától emelkedve a „Z181-es” egyre feljebb és feljebb száll. Elérjük a felhőréteget. Először finom fátyolfelhők vesznek körül minket, melyek száguldva húznak el mellettünk. A kormánynak biztosan engedelmeskedve derék hajónk tovább fúrja be magát a sűrűsödő felhőrétegbe. Először a föld tűnik el alólunk. Most már két méterre se látni. A hátsó gondola a hajó csúcsához hasonlóan elmerül a felhőkben. Egy ideig így úszunk a fehér felhőtengerben. Lassacskán egyre jobban vékonyodik a körülöttünk lévő felhőfátyol. Fokozatosan teljes hosszában láthatóvá válik a hajótest, s hirtelen napsugárban fürdik a hajóhát. A felhőfal alánk kerül, és a nap sugarai barátságosan köszönnek be a gondola celuloidablakain keresztül. Milyen pompás itt fent! Felettünk a végtelen kék égbolt és alattunk megállás nélkül húznak el az egymásra torlódott felhők. A felhők könnyed képződményei olyanok mint egy hófödte hegy csúcsokkal és árnyékos völgyekkel. Idefent a legragyogóbb őszi napfényben szállunk, még lent a földre sötét árnyék borul. Messze a felhők fölött nyugodt szél fúj, a mélyből erdőn-mezőn át morajlik a kosava-vihar.

A „Z181-es” árnyéka második léghajóként rohog kísértetiesen a fehér felhőfalon. Ebből látható, milyen nagy sebességgel megy a hajónk. Kihasznlom a lehetőséget, hogy meghatározzam a hajó sebességét, és kiszámítom mikor fogjuk elérni a Dunát, amely szinte ismertető-, és irányjelként átfolyik a balkáni országokon. Néha-néha egy-egy lyuk a felhőtakarón futó pillantást enged számunkra a földre, ahol most már minden icipicinek látszik, s megbizonyosodunk a helyzetünkről.

Rövid idő múlva egy új, természeti látványosság tárulkozik fel szemeinknek. Naplemente magasan fent a levegőben. Olyan szerfelett gyönyörű és hatásos, hogy az szavakkal nem is adható vissza. A vonuló felhőseregek elhagytak bennünket. A földlakók számára már az imént lement a Nap, csak nekünk itt a fellegekben adatik meg az, hogy még egy kicsit tovább kísérhetjük Hélioszt a nyugat felé tartó útján. A Nap elváló sugaraival bearanyozza az egész hajót, és a különálló felhőket ott a horizonton. A földön beállt a szürkület, vékony páraréteg vonja be messze szürke fátyolként a tájat. Mindkét oldalon sok-sok kilométerrel előttünk felcsillan a széles Duna kékes szürke csíkja, amelyben a szikrázó napgolyó fürdik. Lassacskán minket is elér az ólomszerű szürkület, a napgolyó vörösebb és tüzesebb lesz, hogy végül előlünk is lebukjon a horizonton. Egyetlen pompásan színezett felhő, amely úgy tűnik helyben maradt magasan felettünk az égen pillanat még sokáig a Nap után. A fekete balkáni hegyek mint

daliás óriások fenyegetnek minket távolról, mintha el akarnák zárni előlünk az utat Bukarestbe. De mi mégsem félünk tőlük, szilárd bizonyossággal jövünk! „Magassági kormányt!”

Az ellenséges ország felett

A „Z181-es” feljebb és feljebb emelkedik a háborús magasságig. Késő éjszaka lett. Az ablak celuloidtábláján apró vízcseppek százai. Az elülső hajóból kiengedett vízballaszt finom szitáló esőként megy el a vezérgondolánál. Az éjszaka nedves és sűrű. Mindenfelé átvillognak a csillagok a felettünk levő könnyű felhőtakarón. Az újhold csak egészen gyenge fényt ad, mélyen áll a horizonton.

„Nagyon páras a mai éjszaka, százados úr. Alig lehet pár kilométert előrefelé látni.”

„Sajnos azonban éppen lefelé kitűnőek a látási viszonyok. Előre rossz, le jó a kilátás, ez nekünk nem éppen a legkedvezőbb! Nézze csak milyen pontosan felismerhetők itt lent a fények és a facsúcsok.”

Jobbra tőlünk széles fényes kék csík a Duna. Átrepülünk egy bolgár város felett, amely alig kivehető a néhány nagyon gyenge fény által. Odaát a Duna bal partján Románia mély sötétségbe burkolva. Nagyon fontos, hogy idő előtt ne vegyenek észre minket. De hiszen elég magasan vagyunk! Kikapcsolják a fényt az elülső gondolában, a parancsnok odalép a géptávíróhoz és kiadja a „Világítást le!” parancsot a hátsó gondolának is.

Felhangzik a csengő. „Értettem!” - jön a válasz. A „Z181-es” a legmélyebb védő sötétségbe burkolva halad tovább.

„Emelvény figyelem! Megkezdődött, figyelés! Ellenséges terület a láthatáron!” A parancs hangszórótelefonon és szócsövön keresztül néhány másodperc alatt az óriási hajó egyik végéből a másikba ér.

A vezérkabinban mindannyian felkészülünk a hosszú éjszakára. Belebújunk a melegítő prémekbe, felhúzzuk a térdig érő filccsizmákat és fejünket, illetve kezeinket beburkoljuk, a mi magasságunkban már tekintélyes hideg ellen. Koromsötét van körülöttünk. Csak itt-ott hunyorognak a műszereken a rádium fényrészek, mint csillagok a sötét éjszakában. A térképasztalnál levő helyet, amely felett még tompa fény világít az észrevétel ellen kívülről gondosan leszigetelik. A parancsnok a térképasztal fölé hajolva áll. Most kell meghozni a döntést a pontos útvonalról Bukarest felé! Élesen szólal meg a géptávíró: „Mérnök, előre!”

„Elhatároztam, hogy már X-nél átlépjük a Dunát. Megvizsgálná kérem még egyszer röviden a gépeket, hogy repülhetünk-e körülbelül húsz percet ellenséges terület felett?”

A Duna egyre közelebb kígyózik a menetirányunkhoz. Kihajolok a nyitott gondolaablakon, hogy egy mellékfolyó alapján, amely a Balkán-hegységből ezüstszálként ereszkedik le, pontosan megállapítsam helyzetünket. Jeges északi szél fúj szembe velem úgy, hogy pillanatokig nem tudok lélegezni és a fájó szemeimet be kel csuknom. A csillagok tükröződnek a Duna vizében. Gyakran olyan világosan, hogy az ember azt hiszi fényeket lát maga előtt a földön. Talán valamilyen nagyobb város horizonton felbukkanó fényeit, amelyeket az ember látni vél vagy szeretne. Most megint egy tiszta, világos fénysugár vetődik a vízre.

„Állj, ez meg mi? Ez nem lidércfény. Messzelátót!” A messzelátóval világosan kivehető egy hadi jármű körvonala a Dunán. A fény mozog és látszólag a hullámokon kutat. Hirtelen felfelé világít, pont a mi irányunk.

„Monitor a Dunán; megpróbálja megvilágítani a hajót, ... órákor” - írom be a hajónaplóba.

„Mennydörgős mennykő, csak nem fog minket elárulni az a kis fickó odalent? Vajon meghallott minket?”

A szemem gépiesen siklik végig a sötét hajótörzsön. Egyetlen világos terület sincs a hatalmas testen. Ilyen kis fényszórával természetesen nem találhatnak meg minket ebben a magasságban!

A fénysugár még leír egy rövid ívet az égbolton, aztán kialszik, és rövidre rá folytatja a keresést a Dunán. Bizonyára ő maga is belátta kísérletének eredménytelenségét.

Három rövid, világos csengőszó hallatszik, de a géptávíróon egyetlen emelő sem mozdul. Így van, ez csak a mérnök jelzése: „Motorok rendben, kezdődhet az út az ellenséges vidék felett.” A gépek ma szakadatlanul járnak, egyenletesen, mintha csak tudnák, mi az „Z181-es” mai terve.

„G. irány északkelet! A Duna felett!” Ebben a pillanatban felbög a jelzősíp. „Itt a nyolcas emelvény. Itt az elülső gondola, mi történt?”

„Jobboldalon a Duna partján nagy fényszóráó!”

Egy pillantás a Duna felé, s látjuk az erős fényszóráót, melynek fénye egyik oldaltól a másikig siklik. Hála istennek a bolgár oldalon áll. Egy pillantás a térképre.

„Százados úr a fényszóráó nyilván Y. erődítési körzetébe tartozik. Ott kell lennie Y-nak.”

Most egy dunai szigetet pásztáz, s újra teljes fényerővel világít az erdős ellenséges partra. Pontosán kivehető a sötét facsúcsok és törzsek. Aztán percekre eltűnik. A Duna közepe felett vagyunk.

Előttünk a román oldalon időnként felvillan valami. Éppen ütközet zajlik a Duna partjainál, vagy mi mást jelentsen ez? De hát minket még nem vehettek észre, vagy talán már hallani lehet a hajót?

Minél közelebb érünk a román oldalhoz, annál gyakoribbak lent a villanások, annál nagyobb a tűzterület. És ... a bolgár oldalon minden nyugodt marad. Nem kétséges, az imént heves tüzet nyitottak ránk. S ami a legrosszabb: elárultak minket. Jelentenek minket Bukarestnek, s ott mindenki felkészül a fenyegető éjszakai látogatásra. Az ágyúk tompa dörgése most idefent is tisztán hallható. A parti útegek felet vagyunk. Bizonyítják ezt a széles tüzes villanások, amelyek alattunk gyors egymásutánban jelentkeznek. A körzetünkben levő kis villanások sokasága kiterjedt gyalogsági tüzelésre engednek következtetni.

A „Z181-es” rövid időre valamennyire elfordul menetirányától. Ezek a kutyák ott lent nem tántoríthatnak el a célunktól. Hamarosan megint északkelet felé vesszük az irányt, s ezzel előre, az ellenséges ország közelébe!

Odalent éppen egy kis fényes tűz gyullad. Nyilván az imént egy hegycsúcson meggyújtott farakás. „Talán csak nem a románok figyelmeztető jelzése ez?” - ébred agyamban a gondolat. Egy hátrafelé a Dunához vetett pillantás úgy tűnik alátámasztja a sejtést. A hegyeken szabályos távolságokra ilyen kis tüzek égnek, amelyek egymással összekötve pontosan megadják a megtett útvonalunkat. Tehát nem lehetetlen... Párszor megváltoztatjuk a menetirányt és ... a tüzek elmaradnak.

„30 fokkal kevesebbet G.!” Kicsit később: „60 fokkal többet!”...

A horizonton az Erdélyi Alpoknál sötét felhők vannak. Az északi szél sodrában egyesével jönnek szembe velünk. A legkülönbözőbb formákat és alakzatokat mutatják. Hol kísértetiesen nagy állatokat vagy embereket vél felfedezni, hol őskori mondabeli istenalakokat lát az elhúzó felhőkben az ember.

Egy hosszan elnyúló felhőzátony domborodik ki világosan a csillagos égboltból. Megtévesztően hasonlít egy légi cirkálóra. Belenézek a messzelátóba. Most lassan elsiklik az Orion mellett, egyre hosszabb és hosszabb lesz, szétbomlik és eltűnik az éj sötétjében.

A hangszórótelefon szirénája szólal meg hirtelen:

„Itt az első emelvény! ... Halló!...Figyelem, léghajó jobbról!”

...Biztos a felhő lesz az! Régi, mindig visszatérő tévedés ez.

De ebben a pillanatban magam is propellerek surrogását hallom. Talán egy ellenséges repülő az itt az éjszaka közepén? Az ablakhoz dőlök, s még éppen látom, ahogy egy hosszú sötét test kibontakozik egy felhőből, s zúgva, csak néhány méterrel magasabban - így tűnt az első pillanatban - felénk viharzik. Egy pillanatra szabályosan megáll a szívem. Aztán beleesek S. kormányába:

„Mélyebbre, le...” A veszély elmúlt. Egyébként senki sem vett belőle észre semmit.

Tehát mégis léghajó volt! Igaz tudjuk, hogy az X-beli bajtársunk is úton van ma éjjel. Zúgva ment el csupán néhány száz méterrel felettünk a sötétbe burkolódzó hajó hatalmas teste anélkül, hogy észrevett volna minket a párás éjszakában. Világosan ki tudtuk venni a sötét gondolákat, amelyek majdnem a mi hajónk elsüllyesztésével fenyegettek. Ha mi kicsivel feljebb, vagy ők valamivel lejjebb lettek volna, akkor idefent nem kerülhettük volna el az összeütközést, a maga szörnyű következményeivel együtt. Most kettőzött figyelemmel fürkészik a szemek az éjszakát. Nem egyedül jövünk!

„Minden motor teljes erővel előre!”...

A támadás

Éjfél! Az ég szinte teljesen tiszta, csillagos lett. Jobbra már messze hátrafelé a Duna kékes-szürke csíkja elveszik az éjszaka ködében. Körülöttünk közel s távol semmi más sincs csak fekete, áthatolhatatlan sötétség. Csak alattunk a Duna egyik csillogó mellékfolyójánál látszik egy román kisváros. Gyenge fénye idáig felhatol. A térképhez kapok és egy pillanatig számolok.

„...perc múlva Bukarest felett leszünk százados úr!

„Már látszik is hadnagy úr!” - hallatszik számításaim eredményét kiegészítendő az oldalkormányos hangja. Mindenki előre pillant. Valóban, ott egy fényes, a ködből kibújó nagy város látható percről-percre egyre határozottabban. Már kezdenek kiválni a különálló fények, és felismerhetők a nagyobb, fényesen kivilágított helyek. A „Z181-es” nagy sebességgel közeledik céljához!

A posztján mindenki megkettőzi a figyelmét és a gondosságát. Kívánságunk beteljesülése előtt állunk. Csak néhány kilométerrel előttünk fekszik Bukarest.

„A támadást A-ból kiindulva B felett vezetjük! Ledobószerkezetet előkészíteni, a bombatárolókat átvizsgálni!” - érkezik a parancsnok parancsa.

Az általános izgalom a tetőfokára hágott. Ott van a város, már nem menekülhet előlünk. Bombáinkat pontosan célozva és szörnyű hatással dobhatjuk le!

Az oldalkormányos melletti távbeszélőcsőhöz lépek.

„G., ott azok az erős fények Bukarest vasúti létesítményei. Látja mire gondolok?”

„Igenis hadnagy úr.

„Tartsa az irányzékon!”

Ugyanebben a pillanatban hirtelen kialszik a támpont több más fényvel együtt. Rövidzárlat egész Bukarestben - gondolhatná az ember, olyan hirtelen süllyed a már önmagában amúgy is erősen tompított fényű város a mély sötétbe.

Most már egészen biztosan tudjuk, hogy jelentettek és elárultak minket.

„Az elsötétítéssel próbálnak megszökni előlünk. De most nagyot fognak csalódni a bukarestiek.” - mondja higgadtan a magassági kormányos.

G. szerint „csak azért csinálnak ilyen szép sötétséget, hogy aztán igazán jól láthassuk a lángokat. Már kisebb fészkeket is megtaláltunk, mint Bukarest!”

Közben K. kinyitja a gondola ajtaját, s felmászik a könnyű kis létrán, amely a gondolától a hajó átjárófolyosójáig vezet, hogy a bombáihoz kerüljön. A támadás ideje alatt fent van a helye a hajóban a bombáknál. Onnan figyel a dobást és a hatást. Háttal a menetiránynak felmászva az éles szél keményen a létrafokoknak nyomja az embert, míg el nem éri a tulajdonképpeni hajótestet, és eltűnhet a védelmező átjáróban. Egy zseblámpa gyenge fénye hatolja át az átjárófolyosó mély sötétjét, s mindig csak egy-két lépésre világít előre. Szörnyen csikorog a gyenge padló a lábak alatt. Jobbra és balra üres ballasztzsákok lógnak, és felette szorosan egymás mellett a gázcellák. A bombatérbe érkezve K. még egyszer megvizsgálja kedvenceit, az ablakához fekszik a szócsővel a kezében, és a támadás pillanatát várja.

„Átkozottul sötét ez a Bukarest! Tulajdonképpen most mindent elsötétítettek.”

„Még öt perc százados úr, aztán valószínűleg alattunk kell lennie a városnak.”

Az éjszakai erős párában csak röviddel elérése előtt pillantottuk meg a várost. Ennek is van jó oldala: így még minket se láthattak meg! A különálló felhők gyakran könnyű fátyolként húznak el közvetlen mellettünk. Kezemben tartom az órát. Még öt perc! Kihajolok az ablakon. Csípős hideg lett. Jó a magasságunk.

Még három perc!...

Tulajdonképpen már hallaniuk kellene minket. Még sehol egy kutató fényszóró? De már nyilvánvalóan ott terül el Bukarest sötét kontúrja. és itt-ott - most pontosan alattunk - fények és megvilágított helyek vannak tompító ködbe burkolva.

„A ledobógéphez! - Támadásra felkészülni!”

Jobbra a távolban két erősen megvilágított hely jelenik meg. A fény mozog! Fényszórók! De túl távol állnak a hajó helyétől. Úgy tűnik nem tudnak áthatolni a párás éjszakán... vagy még nem igazán világítanak?

Ott van egy kis tó. A térképhez nyúlok, s megpróbálok a homályban felismerni rajta valamit. Lehetetlen! Ekkor hirtelen a semmiből egy erős fényszóró sugara vetődik a térképemre. Rögtön megtalálom a tavat. Tehát éppen az erődítési öv felett vagyunk, amely a tulajdonképpeni várost tágas körben körülveszi.

A fényszóró közvetlenül alattunk van, és fénye végigcikáz a hajótesten. Egy kis bombával mondunk köszönetet a megvilágításért az udvarias úrnak. Tökéletesen elegendő. Egy villanás lent ... a fényszóró ugyanebben a pillanatban kialszik, s egy idő múlva tompa ropogás hallatszik fel.

„Szegény fickónak pechje volt, hogy épp őnála lépjük át az erődövet.”

De elárulta a helyünket. Most jobbra és balra fényszórók villannak fel és az ég felé nyújtogatják óriás karjukat. Egy teljes tucat könnyen összeszámolható belőlük, egyre több lesz. Végigsuhannak a sötét égbolton és tervszerűen átkutatják az egész eget. Itt-ott egy-egy felhő nyeli el a széles fénynyalábot. Mindjárt elkapnak! De már mi is mindjárt a célunknál leszünk!

Most fényes sugár vetődik a középhajóra. Az összes fényszóró üldöző kutyaként egy pillanat alatt kiugrik az eddigi irányából, és a számtalan sugár a hajónk felé fordul. Most már egyszerre több is a hajóra világít. A gondolában egy pillanatra mindenki elvakítva a földre néz. Már nem eresztik el a hajót! A légvédelmi tüzéség - mintha egyetlen parancsra tenné - működésbe lép. A felrobbanó srapsapok fehér felhői egyre közelednek a hajóhoz. A lövegek gyors sorozatban felhallatszó ropogása túlharsogja a propellerek surrogását.

„Élesen jobbra!”...

A hajó engedelmesen eltűnik az éjszaka sötétjében. A fényszórók óriás karja kutatva tévelyeg körülöttünk. Alattunk vannak a vasúti létesítmények.

„Dobás!”

Lassú sorozatban oldódik ki a bombák egy része. A távbeszélőcső felett fekszem.

„Robbanóbombát... Gyújtóbombát... Robbanóbombát... Gyújtóbombát!”

Egy hatalmas léglökés jó darabon a magasba dobja a „Z181-est”, majd újra lefelé nyomja a hajót. Akaratlanul is mindenki megkapaszkodik.

„Ez aztán csinos kis robbanás volt ott lent!”

Emlékezni fognak majd bukaresti látogatásunkra!...

Böszülten tüzelnek a légvédelmi ütegek. A fényszórók tehetetlen sietséggel száguldanak az égen. Ez egy lenyűgöző színjáték, amely mindenkinek az emlékezetébe bevésődik. A fényszórók, melyek a város feletti sötét éjszakát nappali fénnel világítják meg, a légvédelmi ütegek számtalan torkolattüze körben Bukarest környékén, és közben a becsapódó bombák tompa robbanásai a

felvillanó tűzjelenségekkel! A legénység idegei a legvégsőkig megfeszülnek. De mindenkit egy büszke érzés fog el:

„Milyen kellemetlenek lehetünk nektek odalent, ha ilyen óriási elhárító gépezetet vetettetek be!”

„Dobás!”

„Robbanóbombát... Gyújtóbombát...!”

Most megint elcsípett minket a nagy vörös fényszóró. Csatlósai sem váratnak sokáig magukra. Gyújtólövedékek írják le mellettünk világítva tüzes pályájukat a sötét éjszakában...

„Élesen balra!”

Nem akarnak elereszteni minket. Ha a motorok most kitartanak, akkor igen jó a sebességünk: olyan, mint a szélé. Egy srapsnelfelhő van aggasztóan közel az elülső gondola alatt! Egy másik csak néhány méterre tőle. Mintha a hajó minden részében ropogna. De csak egy celuloidablak az, ami hangosan zörögve leesik a gondola közepén.

„Figyelem! Több gyújtóbombát!”

Egyes ledobott gyújtóbombák eltűnnek a sötétben anélkül, hogy felvillannának. Ezek aztán találnak! Mások nyilván valahova szabad földfelszínre estek, és égve, világítva mutatják a földön a hajó útját.

A „Z181-es” még mindig a fényszórók vakító fényében úszik. Az ágyúk dörögnek és villognak.

„Ki kell jutnunk a reflektorfényből, különben még valamit levernek itt nekünk... Élesen jobbra G.!”

Sikerül a manőver, de csak néhány pillanatra. Ekkor megszólal a gépház távirója. Odasietünk és figyeljük a vészjelző emelőkart. Könnyörtelenül beáll:

„A bal motor kihagy!”

„Mennyi idő a javítás?”

„Egész útra leáll!”

„Mérnök, előre!”

Éppen most, az ellenség felett!...

„Nem lehetne még legalább tíz percre járni a gépet?”

„Lehetetlen. Rövid idő múlva megbokrosodik a gép és ezer darabra hull.”

„De feltétlenül minden gépünk teljes kihasználásával kell mennünk! Had bokrosodjon meg a motor, és ha...”

„Parancsára százados úr.”

A mérnök elhagyja az elülső gondolatát, s röviddel ezután jelzi a géptávíró:

„Bal motor teljes erővel előre”...

Nyugati menetiránnyal keres a „Z181-es” védelmező sötétséget. A hullámzó tengerhez hasonlatos felkavart levegő lassan megnyugszik. Itt kialszik egy nagy fényszóró, ott megint egy. Lassacskán mindannyian beszüntetik működésüket. Az óriásmadár ez egyszer kiszökött a fényhálójukból. A propellerek surrogását Bukarestben egyre halkabban és halkabban hallják. Aztán egészen megszűnik. Úgy tűnik a város fellelegezhet. Újból az oltalmazó sötétségbe burkolódzott. Csak a vasútállomás közelében ég valami világosan.

„Jó munkát végeztek a bombák. A nagy épületek ott a vasútnál úgy égnek, mint a szurokfáklyák.”

„Ezek azok a nagy gyárépítmények ott közvetlen a vasút mellett.” - mondja nekem a parancsnok Bukarest térképét a kezében tartva.

„Mennyi lőszerünk van még?”

„Van még ... kg robbanó-, és gyújtóbombánk százados úr!”

„Jobb felé visszafordulni G.!”

„Mindenki kész a második megindulásra!”

Ezt odalent még álmodni se mernék. Még egyszer visszajövünk!

A „Z181-es” az éjszaka sötétjében észak felől tapogatódzva megközelíti a várost, második támadás céljából.

Sikerül nagyon közel kerülni a városhoz, mielőtt a fényszórók működésbe lépnek. Bukarestben láthatóan úgy vélik, hogy a veszély elmúlt. Csupán egyetlen fényszórósugár kutatja át bizonytalanul, tétovázva az eget. Azt hiszi, hogy tévedett és kialszik.

Tompán dörrenve robban egy robbanóbomba. Több gyújtóbomba esik le csillaghullásszerűen. Ugyanebben a pillanatban - mint akit áramütés ért - újra működésbe helyezik az egész légvédelmi felszerelést. Fokozott buzgalommal kutatnak a fényszórók világító kúpjai. Számtalan cső villan alattunk. Középen vagyunk a város felett. A messzelátó csőben elszállnak a célpontok. Egy nyomás a kioldószerkezet gombjára, s minden egyes alkalommal egy nehéz bomba zúg le a mélységbe. Egyik detonáció a másikat követi. Előről kezdődik a régi játék. Nagy sebességgel, ügyesen manőverezve próbál a „Z181-es” meglógni a fényszórók sugarai előtt...

„Az egész muníciót ledobtuk százados úr!”

„Irány dél.”

Vége a támadásnak.

Az óriáskarok fényereje lassacskán egyre gyengébb és gyengébb, majd végül teljesen elvesznek az éj sötétjében. Az ágyúk villogása is egyre ritkább és gyengébb. Az óvó éjszaka magába zárja a „Z181-est”. Majdnem háromnegyed óráig volt a hajó a város felett!

„Hadnagy úr, jobbra visszafelé nagy tűz, és ott és ott még egy!”

Most tört magának kifelé utat a tűz, amelyet a gyújtóbombáink okoztak. Hamarosan fekete, duzzadó füstfelhőket látunk a város felett keringeni, majd újból fényesen előtörnek a lángok, és vakítóan egész városrészeket világítanak meg.

Jó munkát végeztünk. Még sokáig mutatja nekünk a világos tűzfény a helyet, ahol Bukarest elterül. Hasznos kis fáklyát gyújtottunk magunknak a visszaútra!

Még egyszer kinézek az ablakon vissza Bukarestre. Egy szellőkés jön, s váratlanul letépi a fejemről a sapkát.

Nos, majd visszajövünk érte!

Meglőve

A világos vörös tüzek Bukarestben fakón megvilágítják az éjszakai eget. A fényszórók kihunytak, az ágyúk szinte teljesen elnémultak. Csak néha-néha szitkozódik mögöttünk egy-egy csaholó eb, és céltalanul az éjszaka sötétjében elmerült hajó után küldi srapneleit.

A kronométer... órát mutat éjfél után. Már nagyon késő lett. A legnagyobb feszültség szörnyű, de eredményes órája van mögöttünk. Kikeveredtünk Bukarest poklából, s messzire fénylő emlékművet állítottunk magunknak. Pillanatnyilag ez a gondolat éltet mindannyiunkat.

A hátsó gondolában nehéz, olajjal és benzinnel átitatott a levegő. Már hosszú órák óta úton vagyunk! Még nehéz órák állnak előttünk! De a munka oroszlánrészét már elvégeztük.

A motorok sok órája járnak szüntelenül. Még a bal motor is megy. A sistergő és szivárgó motorok előtt ülnek a gépészek. Gyakorlott pillantással követik gépük minden egyes szelepének, emelőkarjának a mozgását. Váltás nélkül ülnek már az egész úton, görnyedt helyzetben. Az alacsony gondola nem teszi lehetővé a felegyenesedést. A gépek előtt szikrázó hőség, az oldalsó gondolaablakokon át jéghideg északi szél seper befelé. A motorok és a légcsavarok zaja fülsiketítő, nem lehetséges az érintkezés az egyes emberek között. Némán látja el mindenki a szolgálatát a helyén, a „saját” gépe mellett. Egy tompán világító zseblámpa, s egy pár szerszám segíti a kérges kezeket a munkában. A motorok berregnek, a propellerek surrognak. Az egész gondola egyenletesen, ütemesen vibrál.

A mérnök a bal motornál áll. Pillantása hol a gépre, hol reményteljesen a géptávíróra vetődik. Ha most nem állíthatjuk le a motort, biztosan darabokra megy szét, és ...! De a „Z181-es” még mindig nem ért ki teljesen a tűzterületről. Kitartás...!

A főgépész hirtelen a gyújtóberendezéshez ugrik, és visszarántja az emelőkart. Egy pillanat alatt leáll a gép.

„Mérnök úr, ez itt nem egy robbanótest, amelyet belelőttek a gondolába?” - kiabál a mérnök fülébe és bök a lábával egy izzó fémdarabhoz.

A főgépész már régóta aggódva várt gépének utolsó pillanatára. A robbanások szabálytalan üteme nem kerülte el az iskolázott fület. Az utolsó döntő pillanatban leállította a motort, s megakadályozta a legrosszabbat.

„A bal motor végleg leáll. A motor mindent kihozott magából. A lábunk elé esett az áttört, izzó csapágytok. Először azt hittük, egy robbanótest az, amely utat talált a gondolába” - jelenti a mérnök a parancsnoknak.

„Már ki is értünk a tűzterületről, a célunkat elértük.”

Tehát egy motorral kevesebb. Ha most még lövés okozta sérüléseink is vannak, s ha ettől erős lesz a gázvesztésünk, akkor vajon kihúzzuk-e a kikötőnkig? A magassági kormányos mellé állok és aggódva figyelem a mérőműszereket.

Az RT.-kabinban újra zajlik az élet. K. visszatért a bombatérből a körletébe, s éppen az állomásokkal igyekszik felvenni a kapcsolatot. A szűk kabinban tolong együtt mindenki - ami egy pillanatra talán szükségtelennek tűnik -, hogy ott legyen a büszke pillanatnál, amikor a „Z181-es” szerte a világba kisugározza:

„Bukarest bombákkal sikeresen terítve” és az „értettem” visszaérkezik a fogadó állomásoktól.

R. hadnagy a táviratot különleges gonddal rejtjelezte és adta fel. Lélekben már látjuk is a hírt címként nagy betűkkel a német reggeli lapokban díszelegni. Látjuk, hogyan örülnek otthon, a hazában az emberek velünk együtt, és ellenségeink hogyan próbálják majd sikerünket kisebbiteni és eltussolni. Mi, egy maroknyi német idefent, a távoli ország felett, a kis kabinba összezsúfolódva iszunk egy melengető erős kortyot szeretett hazánk egészségére!

Hívatnak, s a posztomra sietek.

„Mi történt? Eltűnt a Duna a földről?”

„A Duna előrefelé már igen jól látható, de a hajó ... perc alatt ... métert süllyedt.”

„Mennydörgős mennykő, akkor mégis eltaláltak minket” - gondolom először.

Lassan, de félelmetes állandósággal rajzolja a barográf a lejtő görbét a béketűrő papírra. Kétségtelen, találat érte a hajót. A románok örült lövöldözésénél ezen tulajdonképpen nem is lehet csodálkozni. Tényleg, akkor, amikor a gondolaablak is kiesett, a srapnelfelhők közvetlen a gondola mellett voltak, szorosan a hajótestnél. Ekkor bizonyára néhány srapnelgolyó átütötte a cellákat. Nincs sok idő a gondolkodásra. Minden perccel sok köbméter értékes gáz áramlik ki.

Előttünk fekszik a Duna. Csíkja már szélesen és világosan látszik és a túloldalon baráti ország van. A „Z181-es” semmi esetre sem kerül ellenséges kezekbe. Ez biztos. Ha sikerül a hibát megjavítani, az átlótt cellát útközben leszigetelni, akkor az állandó kikötőig is eljutunk. Ha ez csak részben sikerül, akkor amilyen gyorsan csak lehet, ideiglenesen le kell szállnunk. Ha egyáltalán nem sikerül, akkor... A legvégső esetre egyáltalán nem gondolunk. Szóval villámgyorsan döntésre kell jutni. Még ellenséges ország felett vagyunk.

A parancsnok a hajó fénnel való alapos átkutatását rendeli el. Elő a szigetelőanyagot!

Nem kell sokáig keresnünk. Éppen az első gondola felett két cellát ért találat. Fáradtságos munka kezdődik. Hosszú idő után jelenti a mérnök, amikor épp a Dunát lépjük át:

„Az X. és Y. cellákat több helyen leszigeteltük. Más cellákon, amelyek még erős gázvesztést mutatnak a lőtt sérülések nem megtalálhatóak, vagy nem elérhetőek. Az a, b... cellák teljes kiürülésére kell számítani.”

A parancsnok gondterhelt ábrázattal mered a térképre. A ma délelőtti hazaérkezésből nem lesz semmi.

Világosan csillognak alattunk a Duna hullámai. A bolgár partszakasz barátságosan, hívogatóan int lakályos partjával. Nem messze a Dunától le kell szállnunk. Csillogva tükröződnek a csillagok a vízen. Könnyű árnyékként siklik át a „Z181-es” a széles határfolyam felett. A szél még élesen észak felől fúj. Vajon csillapodik-e? Vajon lejjebb gyengébb-e? Találunk-e megfelelő terepet a landolásra? Továbbra is jól működnek majd a motorok? Az ember legszívesebben lekötözné a gyakran vészjósló géptávíró.

Ezer aggály és gondolat süt át a fejen. De győz az elért siker büszke érzése. Bukarest lángokban áll, s most jöjjön, aminek jönnie kell!

A barográf könnyörtelenül rajzolja tovább az ereszkedő görbét.

„Bal motort kiszerezni és ledobni!” - jön a parancs a hátsó gondolába.

A főgépész hozzálát a csavarozáshoz és a kioldáshoz. Az amúgy is használhatatlanná vált motort teljesen leszerelik, és a gépész nehéz szívvel nézi, ahogy drága motorjának egyik darabja a másik után kirepül a gondolából. A többi felesleges tárgyat is kidobják a fedélzetről a parancsnok parancsára.

Egy ideig sikerül a hajót megtartani az utazó magasságban. Most úgy tűnik mégis elérjük még az állandó kikötőt. De a barográf most újra enyhe süllyedést mutat. A hordozó gáz egyre jobban kienged az átlótt cellákból. Megszületett a parancsnok döntése:

„Keressen a közelben a kényszerleszálláshoz lehetőség szerint megfelelő helyet.”

„Parancsára százados úr. Menjen le... méterre S.!”

Néhány benzineshordót, az utolsó fedélzeten maradt túlsúlyt előkészítenek a ledobáshoz. Rádióbeszélgetés útján az egész környékkel tudatjuk a kényszerleszállás tényét, és azonnali segítségnyújtást kérünk.

A nagy éjjellátóval előrefelé nézek a sötét éjszakába. Ott egy vasútvonal és ott egy vasútállomás, mellette egy közepes nagyságú város. Ez Y. Akkor itt megvan minden, amire szükségünk van!

„Irány dél - délkelet, és lefelé!”

Kényszerleszállás

„K. fényszórót üzembe helyezni és lefelé világítani! Magasság?”

„... méter, hadnagy úr.”

„Tartsa ezt a magasságot!”

A kioldószerkezethez lépek, amelyhez a benzintartályokat erősítették. Egy gombnyomás, s egy nehéz benzines hordó zúg le a mélybe. Még egy második, s a hajó tartja az előírt magasságot.

Közepes magasságban siklik most a „Z181-es” a bolgár vidék felett. A terep nehezen kivehető. Kevés az idő és sok kő ismerhető fel a fényszóró fényében. Nem éppen kedvező egy köztes leszálláshoz sötétben, segítség nélkül!

Csak itt lent, alacsony magasságban veszi észre az ember, milyen sötét is az éjszaka. A gépek félerővel járnak, vagy teljesen állnak. A propellerek lassan köröznek a levegőben. Jobboldalt egy vasútvonal, amely kissé ki van világítva. A fényszórónkon és a kezünkben levő zseblámpákon kívül egyébként körülöttünk minden a legmélyebb sötétbe süpped. Nehéz kényszerleszállást kell véghezvinnünk ezen a terepen az óriáshajóval. Egy jó óra múlva nappal, de addig nem várhatunk. Majdnem az összes üzemanyagot kitettük már súlyfelesleg gyanánt. Erőlködve próbálunk szemeinkkel áthatolni a környező sötétségen. Az idegek és az agy a legvégsőkig meg vannak feszülve. Egy alkalmas darab földet kell találnunk!

A rádiókabinban lázas munka folyik. Lehetőleg még sok állomást kell értesíteni a leszállás helyéről.

„Leszállási szándék I.-nél. Kérünk üzemanyagot előkészíteni. Z181” - jelenti éppen a fogadókészülék A-ban, B-ben, C-ben... Ebben a pillanatban jön a parancs:

„Antennát behúzni!”

Amilyen gyorsan csak lehet behúzzák a drótot, amely a léghajó és a föld között az egyetlen összeköttetést jelentette.

Röviddel előttünk alkalmas leszállótér adódik. Talán szerencsénk van...

„Magasság?”

„Még 200 méter... 150... méter ... 100 méter.”

A hajót széllal szembe fordítják. A föld felszín felett meleg légréteg húzódik.

„Vigyázat, felbukik a hajó!”

Egy nyomás, s az utolsó teli benzines hordó is kioldódik, és a föld felé elhúz. A ledobott túlsúly lefékezi a hajó süllyedését. Egy vontatókötél hullik le zúgva a mélybe. A kötéls vége keményen csattan. Köves talaj!

„Oda jobbra, a cserjésre, gyerünk!”

„Figyelem, megkapaszkodni!”

Néhány ág összetörik az első gondola nyomása alatt. A gépek állnak. A „Z181-es” finoman felülve landolt.

Nehéz kő esik le mindannyiunk szívről: a hajó ép. Ha mindent idejében megkapunk, néhány óra múlva továbbmehetünk.

Gyenge szél mozgatja meg a cserjés leveleit, amelyben leszálltunk. Az éjszaka tiszta maradt. A csillagok szebben és világosabban fénylenek, mintha fényükkel segíteni akarnák munkánkat, s helyettesíteni a már rég lement Holdat. A legnagyobb örömeinket a gyenge szél okozza. Pompás napnak ígérkezik a mai.

Újabb nehézségekkel és feladatokkal kerülünk szembe. Még idejében hallották segélyhívásunkat és megértették? Találunk-e majd itt a közelben üzemanyagot a továbbutazáshoz? Sikerül-e a lőtt sérüléseket a hajnali szürkületben megtalálni és leszigetelni? Azt tudjuk, hogy a hajónak nincs más baja. A légénység is jól van.

Nagy erőfeszítések közepette sikerül elhagyni a gondolát. Lejtős vidéken vagyunk. A bozót embermagasságú, és nehezen áthatolható. Az első lépésnél, melyet a gondolából teszünk egy mély gödörbe zuhanok. Négykézláb, a zseblámpával a nyakamban megyek lassan tovább. Egy valamivel tisztább területen gyűlünk össze mi, első gondolabeliek, kivéve néhányunkat, akik a parancsnak megfelelően hátramaradtak.

„Itt az elülső gondola. Hajrá! Hátsó gondola ide!”

A hátulsó gondola békésen fekszik egy alacsony fán. Egy, kettő, három... gépész csúszik le a fán, s jelenik meg nálunk.

„Először a hajót rögzíteni!”

Előre a cserjésen és köveken keresztül a landoló kötélhez! A mi derék „Z181-esünk” már rég öntevékenyen lehorgonyozta magát. A kötél szorosan egy erős gyümölcsfa köré tekeredett.

Keleten most kezd enyhén világosodni. A csillagok fénye egyre jobban elhalványodik. Hajnalodik. A felkelő Nap mutatja csak meg igazán landolásunk helyét. Az elülső gondola lágyan beágyazódva fekszik az alacsony bozóton. Szerencsés kézzel jó helyett választottunk. Határozottan ez a legjobb hely közel, s távol, melyet választhattunk. A hajó egy enyhén lejtő dombon fekszik, a völgyben végig vasút és széles országút húzódik. Lejjebb bolgár kisváros terül el. Fokozatosan egyre meredekebb lesz a domb, mígnem egy sűrű sziklafal zárja el a szem elől a nyugatra nyíló kilátást.

A hegyről levezető gyalogösvényen egy alak közeledik. Hála istennek emberi lény, az aki segíthet nekünk. Egy bolgár katona az, aki a reggeli szürkületben elsőként fedezte fel a repülő szörnyeteget.

„Jó reggelt, bajtárs!”

Együtt érzően idebiccent. Mi nem tudunk bolgárul, ő nem németül. Tehát találomra követjük. Csak elvezet minket valahova. Nem vesztegethetjük az időt, mert a Nap hamarosan felkel a felhőágyából a horizonton. Addigra tömíteni kell a cellákat, hogy a gáz, amely a fokozódó melegben újra kitágul és kitölti a cellákat, ki ne szökjön és kárba ne vesszen.

A mérnök és a legénység egy része kapja a feladatot, hogy a sérült cellákat lehetőség szerint szigeteljék le. Én két emberrel a bolgár barátunkat követem. Megpróbáljuk felkelteni az érdeklődését irántunk:

„Cemarad, zepelino germanszki.”

Helyeslően bólint, és láthatóan örülve bolgár nyelvtudásunknak megismétli: „zepelino germanszki.”

De ezzel ki is merült a szókincsünk. Felfelé megyünk a meredek ösvényen és rövid, de fáradságos menetelés után egy magányos, alacsony sátor előtt állunk magasan fent a hegytetőn, a bolgár strázsa őrhelyén.

„Telefon, camerad, telefone!”

Aha, ez ragyogó kedves barátom!”

„Itt germanszki - germanszki - germanszki - Zeppelino germanszki...”

A makacs „germanszki” - kiáltások után végre egy német központ jelentkezik.

Nyert ügyünk van. A hadtáp szállítószolgálatot kérem.

„Itt a „Z181-es” léghajó-parancsnokság. Kényszerleszállást hajtottunk végre és kérünk...”

„Már értesültünk róla az R.T.-állomáson keresztül. A szükséges dolgok már úton vannak.”

„Nagyon köszönjük.”

Ez aztán a kimagaslóan gyors ügyintézés! Ha minden sikerül a „Z181-es” rövid idő múlva továbbmehet.

Barátságos gesztusokkal mondunk köszönetet bolgár bajtársunknak. Mielőtt még elválnánk a sziklaposztól, még egy pillantást vetünk a vidékre. Pompás a kilátás idefent.

A völgyben a vasútállomáson zajlik az élet. Gőzmozdonyok füstölnek és sípolnak. Hosszú tehervonatok állnak a síneken. Széles, tiszta a rálátás a hegyre és a völgyre. Előttünk az egész terület reggeli frissességben és ragyogó napfényben úszik. Néhány pillanatig élvezzük a pompás természeti gyönyörűséget, aztán irány lefelé, a landolás helyére.

A hajóhoz időközben egy csomó bolgár katona érkezett, akiket rögtön kordonként használnak. Mert kora reggeli időpont ellenére a városka lakosságának nagy része idevándorolt. Egyre több kíváncsiskodót vonz a ritka jelenség. Bolgár asszonyok és lányok a közeli szőlőhegyekről nagy mennyiségű csodálatos szőlővel ajándékoznak meg minket. Lehetetlen mindet megenni. A szeretetadomány nagy részét a hajóban kell elhelyeznünk.

Az országúton autók fűjtatnak felénk. Némelyik magasrangú tisztet hoz látogatónak, akik Bukarest elleni sikerünkhöz gratulálnak, mások pedig a kívánt üzemanyagot szállítják ide. Fáradtságos munkával sikerül az üzemanyagot a hajóhoz eljuttatni és a tartalékfordóinkat és tartályainkat feltölteni. Még nehezebbek a hajótesten végzett munkálatok a sérült gázcellák tömítésénél a csekély segédeszköz miatt, amely nálunk van a fedélzeten. Mindenki utolsó erejét latba vetve dolgozik. Tegnap délután óta van a csapat szakadatlanul, váltás nélkül. Segítség nélkül kell itt is befejezni a munkát, aztán újra felszállni és még órákig továbbutazni! De így kell lennie, mert a „Z181-esnek” holnap délutánra újra menetkésznek kell lennie a kikötőben. Most ez a célunk.

Egy - szívélyesen rendelkezésünkre bocsátott autó levisz engem a közeli városkába. A helyi parancsnokságon sürgős szolgálati megbeszélést folytatok. Aztán rövid sétára indulok az érdekes bolgár városba. Nyugat-európai és keleti ruhákat látni vegyesen. A körülbelül a város közepén levő piactéren már ebben a reggeli órában is nagy a forgatag. Hangosan kínálják az árusok portékáikat. Kiváltképpen szőlő és paprika kapható, minden lehetséges változatban. Világos napfény süt az élénk, színes képre. Egy vendéglőben megiszom egy helyi bolgár

bort és egy bolgár sört, mindkettő nagyon ízlik. Katonazene hallatszik végig az utcán. Mindenki a sok erkélyre, vagy a házak elé siet. Bolgár újoncok vonulnak gyakorlatra, csupa erős, jóképű katona. Üdvözlöm a bajtársakat: „Viszlát Bukarestben!” Aztán irány vissza a leszállás helyére. A rövid idő alatt értékes benyomást szereztem az itt talált vidéki bolgár életről.

Délelőtt ... órára minden a továbbutazáshoz szükséges munkát elvégeztünk. Az X és Y cellákat teljesen leszigeteltük, a többi sérült cellát legalább ideiglenesen használhatóvá tettük. Nagyon szorít az idő.

„Feltétlen meg kell kísérelnünk, hogy X-et még naplemente előtt elérjük. Most már nincs szükségünk a leszállásnál az esti lehülésre. Már túl régóta vagyunk úton.

Mindenki útra kész?

Igenis százados úr, a legénység már a fedélzeten van!”

A délelőtt során a szél is kissé erősödött. A „Z181-es” türelmetlenül tépdési köteleit. A Nap melegének hatására a gáz jócskán kitágult a cellákban, s ez jókora felhajtóerőt ad a hajónak. A köteleknél és a gondoláknál bolgár katonák állnak, s csodálkozva szorítják le az óriást. Gyakran hallani, hogy az általuk is jól ismert „Zeppelin” szót említik. Elmagyarázzuk a tolmácsnak, aki a jelenlevők közül került ki, hogyan kezelendő a hajó induláskor. Hangosan adja tovább bolgárul a szükséges magyarázatokat és parancsokat. A gondolába való bemászás a bozóton át valamivel könnyebben megy mint a kimászás.

Eloldják a köteleket. A légi óriás alig győzi kivárni az indulás pillanatát. Csak nagy gonddal bírja megtartani a száz erős kéz. Ekkor elhangzik a parancs: „Indíts!”

A gépek beindulnak. Méltóságteljesen emelkedik a magasba a „Z181-es”. A bolgár katonák búcsúzásképpen egy végtelen „hurrát” hallatnak, amelyhez lelkesen csatlakozik a lakosság.

Fényes Nap süt az egész hajóra, amely a visszamaradók szeme elől elveszik Nyugat irányában.

Vissza az állandó kikötőbe

„Igazán csoda, hogy ilyen simán jutottunk le az éjjel. Ilyen meredek hegyek és hegyoldalak közt! S hozzá ez a szűk, mélyen fekvő folyóvölgy” - mondjuk magunkban akaratlanul is, amikor most nappal, kényelmesen, felülről megnézhetjük a leszállóhelyünket.

Még közepes iramban megteszünk egy nagy kört a leszállás vidéken, aztán teljes erővel irány Nyugat, az állandó kikötőnk felé. Még jókora út áll előttünk, s a Nap már viszonylag korán lemegy. Ezen kívül hiányzik az egyik motorunk ereje. A baloldali propeller csak lassan köröz a levegőben. Szemmel láthatóan

csak olyan, mint egy ingadozó árnyék. Kiszámítom a hajó sebességét. Valószínűleg naplementéig könnyedén elérünk az állandó kikötőig. De nem léphet fel semmilyen előre nem látható dolog. A Nap melegének erőteljes hatására a cellák nagy része újra majdnem teljesen feszesre töltődött a drága, nélkülözhetetlen gázzal. Ha esetleg még sötétben is mennünk kellene majd, úgy a levegő érezhető lehűlése az esti órákban a gáz nagymértékű összehúzódását okozná. Ehhez továbbá a hosszantartó út miatt még hozzáadódik, a ma már nagyobb, szokásos gázveszteség. Akkor elkerülhetetlen a „fáradt” hajóval való leszállás, ahogy ezt a léghajósok nevezik. nem feledkezhetünk el a cellákon levő lőtt sérülésekről sem, amelyek közül még nem találtuk meg az összeset. Ilyen sok mindent kell meggondolni, megfontolni. Reméljük ezen a forró napon még az időjárás istene sem húzza keresztül számításainkat

Tehát nem gondtalan az utazásunk, de ragyogó eredménnyel elértük a célunkat, s szerencsésen hazafelé tartunk. Ettől bizakodó a hangulatunk. Megint megszokott helyemre ülök a gondola peremére a celuloidablak oltalmába, kezemben térkép.

Alattunk a bolgár vidék száll tova. Egyik pillanatban a szájharmonikámhoz nyúlok, amelytől sosem válok meg, s halkán a bolgár himnuszt fújom: „Tajtékozz, Marica...”

A legszebb harmóniából riaszt fel hirtelen G.

„Ott szemben a túlsó parton lőnek, hadnagy úr!”

Először nem hiszem el, s csak alig fordulok meg, hogy odanézzek. De már jön is a parancsnok utasítása:

„Lőnek ránk, menjen ... méterrel feljebb!” S valóban, ott lent a román parti ütegek mulatságos tüzet nyitnak ránk, a levegő vitorlázóira. Pár száz méterrel feljebb már csak nyugodt szemlélői vagyunk a románok izgatott lövöldözésének.

„Ilyen korán reggel! Ilyen távolságból! És ilyen ócska felszereléssel! Ezeknek tényleg nem lehet jobb dolguk!” - hangzik egyöntetű véleményünk, s mindenki fejcsóválva újra munkához lát.

Jobbra tőlünk fekszenek a balkáni hegyek sugárzó napfényben fürdőző hófödte csúcaikkal. Fent a hajón, az elülső emelvényről különlegesen pompás tájkép tárul a szem elé. Az ember felett a végtelen kék ég, mellette karnyújtásnyira - legalábbis úgy tűnik - a fehér hegyóriások, s a lábak alatt boltozódik a hajó hatalmas háta. Fennkölt élvezet idefent utazni! Csak a kegyetlenül hideg szél teszi szükségessé a jó védelmet a szélvihar és hideg ellen.

A géppuskalövész fegyverei tüzelésre készek. Még bőségesen van nála lőszer is. Újra és újra a horizontot kémleli távcsővével. Ilyen közel az ellenséges területekhez haladva nappal különösen résen kell lennünk a repülő látogatókkal. De közel, s távol egyetlen sötét pontot sem lehet felfedezni a horizonton. A GPU

- altiszt minden egyes alkalommal kissé csalódottan teszi le távcsövét, mintha csak azt akarná mondani:

„Jöjjenek csak! De szép is lenne, ha még néhányat itt „padlóra küldhetnék”, de ma nem teszik meg nekem ezt a szívességet.”

Elérkezett a délidő. A Nap elérte pályájának csúcspontját. Forró sugaraival megpróbál mindent felperzselni és a hajóban nehéz a levegő. De még ha ennyire is nyomaszt minket ma a Nap, hálásan tekintünk felé, mert sugárzó melegével ilyen gyorsan lehetővé tette a továbbutazást.

A szél Nyugatra fordult, s dél körülre jelentősen erősebb lett. A szélrohamok erőteljesen remegtetik a hajót. Ráadásul ellenszélben haladunk, amely óráról órára egyre jobban lecsökkenti a hajó sebességét. Komoly aggodalmak keletkeznek. Még idejében elérjük majd a védelmező kikötőt?

Délután ... óra van. A hosszú út jó részét már megtettük. De a gépek komoly harcot vívtak a széllal. Mindazonáltal szinte megszakítás nélkül jártak. Csak az üzemanyag odaszállítása a tartaléktárolókból okozott gondot percekre egyik-másik motornál.

Néha-néha eltűnik a Nap valamelyik óriási felhő mögött, amelyek gyakran rémséges havas hegyként jönnek szembe velünk. Rádió útján időjárásjelentést kérünk az A-beli állomástól. Hamarosan itt a válasz, s R. hadnagy átadja a parancsnoknak a meteorológiai állomás vészjósoló, rövidke jelentését:

„Vihar várható!”

A nyomasztó délelőtti hőségben már mi magunk is gondoltunk erre, s az egész úton viharfelhők után kémleltünk. A meteorológiai állomás második jelentése azt is kimondja:

„A-ban és B-ben ma délelőtt zivatar.”

„Akkor hát mégsem kímélt meg minket a Balkán időjárásának istene. Antennát azonnal bevenni!”

Alig félóra múlva gyanúnk be is bizonyosodik. Éppen előttünk a mi irányunkban sötét felhőfal tart hatalmas sebességgel felénk. Előttünk a horizonton mindkét oldalon fekete, szorosan összetömörült és magasan feltornyosuló zivatarfelhők terjednek ki. Kizárt dolog kikerülni, vagy kitérni előlünk felfelé, vagy oldalra. Szorosan zárt viharon kell átmennünk, ha nem akarunk visszafordulni. Mielőtt még igazából tisztázódna előttünk, hogy milyen módon lesz legjobb találkozni a viharral, már ide is ér. Fent az ijesztő felhőhegyeken vakító napfény, alul sötétek és feketék.

Nincs visszaút, át kell jutnunk rajta!

Egy pillanat alatt eltűnik ég és föld, mintha egy óriási dobozban lenne a „Z181-es”. Eső és jég kopog a viharban erősen kapálódzó hajó burkolatán. A

gondola minden külső felületén összefüggő hó-, és jégréteg képződik. A hajó úgy rándul fel-le, mint egy könnyű tollpihe.

A magassági kormányos hol felfelé, hol lefelé kormányoz. De hiába, az erős vihar ellen nem lehet érvényesülni. Szilárdan meg kell kapaszkodnunk, hogy a hajó erőteljes ingadozása közben nehogy össze-vissza dobódjunk. Hol magasan felfelé irányul a hajó, hol villámgyorsan a mélybe süllyed. Ijesztően sípolnak és bőgnnek a feszítődrótok és a gondolakötelek. Az embernek csodálkoznia kell azon, hogy ellenállnak a fékevesztett természeti elemek örült nyomásának. De a mi „Z181-esünket” jól építették. Csak rázkódik az öreg légi óriás, és a harcban dacol a természet hatalmaival. Nehezen és egyenetlenül működnek a propellerek, a hajó látszólag egy helyben áll.

Ez most egy különösen erős széllökés! Megreccsennek a magassági kormány láncai. A kormánykerékhez rohanunk és megpróbáljuk kijavítani a hibát. Csak leugrott a lánc a fogakról, vagy nem állt ellen a kormány a rémes szélnyomásnak?

Tapogatódzva a hangosbeszélő telefonhoz megyek, és meg akarom kérdezni a hátulsó gondolát, hogy mi történt a kormányval. Ekkor elvakít egy kékes színű fény. A zivatar kellős közepén vagyunk! Azon a helyen, ahol az antenna kilóg, a gondolából indulva széles ívfény fut végig a hajótesten. Most lehetetlen a telefonálás. Már jó ideje úszunk a zivatarban. Még mindig nincs vége? Hosszan kiterjedt ugyan a felhőréteg, de mégsem ilyen mélyen! Csak nem ragad magával minket a túlerőben levő szél? S most még kormányunk sincs?

Ekkor előbukkan a hajó orra a süllyesztőből. Újra az egész hajó napfényben van. Átértünk! Száguldva hagyjuk magunk mögött a viharfelhőket. A Nap hamar megszáritja a „Z181-est”, a hó és a jégszemcsék eltűnnek. Jobbra hátrafelé tarka szivárvány húzódik, s a sötét felhőpad tovább halad Kelet felé.

„Halló hátsó emelvény, mit látnak a kormányon?”

„Az egyik magassági kormány fel-le csapódik. Ezenkívül felszakadt a húrozat.”

Tehát eltörték a kormányhuzalok. Hogy még idejében elérjük a kikötőt, most kizártnak tűnik. De legalább viszonylag épen jutottunk át a zivataron. Derék hajó, tisztességgel védekezett!

A gépeket félerőre kell állítani, hogy viszonylag biztosan végrehajthassuk a szükséges javítást. A hátulsó emelvényről egészen jól elérhető a kormány.

Szerencsére csak a magassági kormány egyik része vált használhatatlanná. Tehát nem kell kormány nélkül mennünk.

A szükséges eszközökkel felszerelve a hátulsó emelvény GPU-altisztje eléri a kormányt. Nem lehet visszaállítani a használhatóságát. Rögzítenie kell a kormányt, ami fáradságos munkával sikerül is.

A „Z181-es” lassacskán alacsonyabb magasságra megy le. Még ... óra az állandó kikötőig. Jelentjük nekik előreláthatólag igen kései érkezésünket, és a várhatóan „nehéz” leszállásra való tekintettel a leszállási csapat megerősítését kérjük. A térképért nyúlok és megállapítom, hogy az éppen a látóhatáron eltűnő zivatarban szinte egy helyben kellett állnunk. Mert a csillogó folyó és A. városka még majdnem alattunk van. Itt az ideje, hogy továbbmenjünk!

„Sima” landolás

Nyugaton vérvörösén ment le a Nap. Utolsó sugarai bearanyozták a különálló felhőket az esti égen. Az időjárás egészen olyan, mint tegnap, az otthoni kikötőből való elindulásunk estéjén. Csak a szél fúj ma még az esti órákban is viszonylag erősen. Kereken 24 órát voltunk teljes erővel úton, s most újra alattunk van a kikötőhelyünk. Odalent már tudják, sikeres útról térünk vissza Bukarestből. Nem volt könnyű munka, láthatja ezt a lakosság kései visszatérésünkből is, de igazából ott lent senki sem sejtí, hogy még egy nehéz leszállás előtt állunk.

Alacsonyan száll a „Z-181”-es a város felett. Az enyhe szürkületben világosan megkülönböztethető minden jól ismert utca és ház. A motorok hangos zúgása, a propellerek vidám surrogása megállásra készíti az embereket az utcán, s felfelé vonzza a tekintetüket. Sötét tömegben állnak együtt ott lent a nagy téren és az északra, a kikötő felé haladó léghajó után néznek.

A „Z-181”-es átrepül a csarnoka felett. Lent már a helyszínen van egy népes landolási osztag. Zászlójelzésekkel tudtukra adjuk szándékunkat, hogy rögtön leszállunk, tudjuk a pontos szélirányt.

A magassági kormányos mellett állok, és a műszereket figyelem. A lehülés, valamint a hosszú menetidő következtében nagy a gázveszteség, a hajó jócskán „túlsúlyos”. Ezen a tényen nem lehet változtatni. Tehát irány lefelé!

400... 200... 100 méter ...

A landolási osztag felett vagyunk, a hajót a csapat közé akarjuk ejteni, a motorok üresben járnak.

Kihajolok az ablakon és kiáltok: „Figyelem, elkapni!”

A szél kicsit oldalra sodorja a hajót. Az elfogóemberek parancsra oldalról futnak a leszálló hajó felé. „Figyelem, letenni!” - kapjuk a parancsot a gondolában. Gyorsan leguggolunk, recsegés-ropogás, két kemény fej egymáshoz ütődik, és a „Z 181” simán landolt. Az osztag elhárította a lökést és elkapta a hajót annak rendje és módja szerint. Itt-ott néhány véres ujj, de egyébként hála istennek semmi sem történt.

A hajót most biztosan tartják kezükben az elfogó csoportok. A „Z 181”-et még egyszer felkapja a szél és oldalra sodorja, azonban az erős öklök ellenállnak a szél nyomásának.

Futólag üdvözljük M. papát és a többi urat, akik visszatértünk alkalmából megjelentek a leszállótéren.

„Először is, fogadjátok legszívbőljövőbb jókívánságaimat a sikeres úthoz, gyerekek! Mindenki jól van?”

„A fedélzeten minden rendben, vidám út volt! Most már ismerjük a Balkán-vidéket.”

„Kedves D., hiszen önnek ökölnagyságú dudor van a homlokán!”

„Igen, ez a sima leszállásból származik!”

A jó „Z 181”-es ez egyszer még megúsza egy pár apró „csonttöréssel”. Aztán még pótolni kell az irányító gondola egyik szemét. A kis csonttörés néhány a leszállásnál eltörött fa részből áll, a szem alatt pedig egy üveglapot értek, amely az elfogásnál csörömpölve összetört. Ezen kívül az irányító gondola elején van egy pár csinos horpadás. De mit jelentenek mindezen kicsinységek a sikerünkhöz képest? „Wasser hat teine ßalten³” - tartja a mondás. Hát még a levegőnek?!

A szél ferdén fúj a csarnokra. A könnyű, mezei csarnokunk nem forgatható, ez újabb nehézség. Még nem vagyunk biztonságban. Először a hajónak kell a csarnokba kerülnie, csak azután következnek az emberek. A leszállótéren eléggé erős a szél. Ha még hevesebb lesz, az emberi kezek nem lesznek már képesek megtartani a repülő óriást. Ki kell várnunk egy alkalmas pillanatot, amikor a szél csendesebb lesz, s akkor kell megpróbálnunk bevinni a hajót a védelmező csarnokba.

„Léghajót a csarnokba! Indulás!” - hallatszik hangosan az osztagparancsnok hangja és lassan kezek százainak húzására mozgásba lendül a nagy test. A gondolákban mindenki a helyén van. A gépek üresben járnak. Ha a hajó a szél erőszakának hatására elszabadulna, minden indulásra kész.

A széles csarnokkapuk már régóta nyitva vannak. Ma minden rendelkezésre álló erőt mozgósítottak a hajó csarnokba helyezéséhez. Parancsra felkapják a hajót a szél ellenében és körülbelül a csarnok irányába viszik. Közben ijesztően csikorognak a kötelek. A nagy hajótest alig észrevehetően elfordul. Most újabb széllökés feszül a hajó által kínált támadási felületnek. A tartócsapatok állva maradnak, s a köteleket vállukra vetve mélyen hátradőlnek. Az egyes egységeket még jobban meg kell erősíteni.

„Még több embert az irányítófedélzet rögzítőköteléhez!” Aztán rövid vezényszavak következnek egymás után. Kivárunk egy kedvező pillanatot, s a széles leszállótéren felhangzik a rég várt „Léghajót a csarnokba, indulj!”

„Röviddel ezután a „Z 181” nyugodtan áll a csarnokában, s a hatalmas kapuk lassan bezáródnak.

³ A víznek nincs rakoncája (német)

Az osztagparancsnok köszöntésre vezényli az osztagot a kikötőben:

„Vigyázz!” „Z 181 hurrá - hurrá - hurrá!”

Egy háromszoros, viharos hurrá zeng a csarnokon át. Lemászunk a vezérgondolóhoz támasztott létrán, s most a szívélyes üdvözlés és a kölcsönös jókívánságok után rövid mesélésbe és jelentésbe kezdünk. Még a legénység azon tagjait is, akik különlegesen fantáziadús elbeszélőként ismeretesek egy sereg érdeklődő bajtárs tolongja körül. Részletesen elmesélünk mindent a buzgón figyelő hallgatóknak.

A karbantartó osztag azonnal elvégzi a hajón a szükséges munkálatokat. Az egész elkövetkező éjjelt munkával kell tölteni. A golyó ejtette sérülések az egész hajótest pontos, alapos átvizsgálását teszik szükségessé, nem is beszélve a minden nagyobb út után elengedhetetlen tisztogatásról a hajó- és géprészekben. Aztán ott van még a zűrös leszállásunk az apró „csonttörésekkel”. Tehát mindenki tele van munkával, ha a hajónak holnap délutánra újra útraképesnek kell lennie. És ennek meg kell történnie!

Az egész legénység, akik mögött szakadatlan vesződés és fáradtság nehéz órái vannak, természetesen nyugalomban és pihenéssel tölti az éjszakát. A siker és a szívélyes fogadtatás az otthoni kikötőben még pár órára leküzdeti velünk a fáradtságot. A gyomor is a jussára vár, s a bajtársak is még hallani akarnak valamit az utunkról. Így elhagyjuk a csarnokot, hogy szállásunkra menjünk. Egy utolsó szeretetteljes pillantással köszönetet mondunk a mi jó „Z 181”-esünknek, amely ez egyszer ismét minden veszélyen át szerencsésen elvezetett minket a kívánt sikerhez. A derék hajó biztosan áll a csarnokban, így tehát magunkra is gondolhatunk végre.

Mielőtt az autó a városba vinne minket, még jelentést kell készítenünk a felettes parancsnokságnak. Boldog érzéssel és a tudattal, hogy kötelességünknek teljes mértékben eleget tettünk adjuk fel a táviratot:

„A hajó ma este a Bukarest elleni sikeres támadó út után, lőtt sérülések miatt szükségessé vált B.-beli köztes leszállással simán landolt és csarnokba került I. kikötőben.

A Z 181-es különítmény”

Aztán irány a város, ahol szeretetreméltó háziurunk már régóta várt minket. A vacsorához erősítőként élénk teszi a mai hadijelentést. Szerény méltósággal állnak ott egészen lent a szavak:

„Egyik léghajónk szeptember ...-ról ...-ra virradó éjszaka megtámadta a bukaresti erődöt”.

Erre aztán igazán jól esik a pihenés!